Savinjski vestnik

Celje, petek 12. februarja 1954

LETO VII. — ŠTEV. 6 — CENA 10 DIN

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Tone Maslo. Uredništvo: Celje, Titov trg 1. Pošt. pred. 12. Tel. 20-07. Ček. račun 620-T-230 pri NB FLRJ v Celju. Tisk Celjske tiskarne. Četrtletna naročnina 125, polletna 250, celoletna 500 din. Izhaja vsak petek. Poštnina plačana v gotovini.

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI MESTA CELJA, OKRAJEV CELJA-OKOLICE IN ŠOŠTANJA

Ob 150-letnici prve srbske vstaje

Kmečke množice v Evropi so bile še pred dve sto leti nesvobodne. Podložne so bile graščakom, katerim so morale opravljati tlako in plačevati najrazličnejše dajatve. Malo številno plemstvo je imelo posebne pravice, kmetje pa samo obveznosti in dolžnosti. Šele velika francoska revolucija 1789 je strmoglavila oblast plemstva, osvobodila kmeta, a na oblast je prišla buržoazija — meščanstvo. S tem se je gospodarstvo plemstva začelo podirati tudi v ostali Evropi. Komaj 15 let pozneje se je dvignil v borbo za svobodo in enakopravnost tudi srbski kmet, tako da letos v februarju praznujemo 150-letnico prve srbske vstaje proti turškim nasilnikom.

Kakor večina evropskih držav, je bila tudi Turčija fevdalna država, kjer so bili kmetje podložni turškim fevdalcem — spahijam. Tej Turčiji pa je pripadala tudi Srbija, oziroma srbsko ozemlje, ki je bilo razdeljeno na pašaluke, izmed katerih je bil najvažnejši beograjski s sedežem v Beogradu. Turki so bili fevdalna gospoda, Srbi pa v večini kmetje, ki so živeli v vaseh na podeželju. Niti višja duhovščina ni bila domača, ampak grška, zato ni čudno, če so bili odnosi med njo in srbskim ljudstvom slabi — nič boljši kakor pa s Turki. Zapadnoevropske države so v 18. stoletju namesto ročnega dela že uvajale prve stroje, poljedeljstvo se je z uvedbo novih kulturnih rastlin in izpopolnjenim orodjem izboljšalo, osnovne šole pa so bile že za vse ljudi brez razlike. V Srbiji pa ni bilo ne delavnic, ne šol, kmetje so obdelovali zemljo tako kakor pred 100 leti, živeli skrajno slabo, ker jim je zemlja malo donašala, poleg tega pa so morali precej pridelkov oddajati turškim fevdalcem. Pokrajinski namestniki in fevdalci so delali po svoji volji in mnogokrat sultanovih odredb niti poslušali niso. Upravičeno je zapisal eden izmed opazovalcev, da vlada v Turčiji popoln nered, kjer so državne naredbe brez učinka, kjer fevdalci in paše delajo po svoji volji, po poteh se potikajo razbojniki, povsod pa je pustošenje in ropanje. Tako je bilo tudi stanje v Srbiji ob koncu 18. st. Časi so bili zaradi vojn nestanovitni, zato je treba pomisliti, da se kmetom trud z obdelovanjem zemlje ni izplačal. Edino bogati gozdovi, kjer je bilo dovolj žira, so bili kakor nalašč za svinjerejo in ostalo živinorejo pripravni, kjer so jo kmetje skrivali pred Turki. Posamezni srbski kmetje so s to živino tudi prekupčevali, pri tem bogateli, da jih upravičeno imenujemo vrhnjo plast srbske družbe — srbsko buržoazijo, čeprav se je do tega dokopala na srbski vasi. To plast je čakala tudi naloga, da prevzame vodstvo pri uničevanju fevdalnih spon v Srbiji. Ob koncu 18. stoletja so postale razmere v Srbiji nevzdržne. Poleg vsega izkoriščanja po fevdalcih je srbsko ljudstvo trpelo še zaradi janičarjev, ki so vdrli v beograjski pašaluk in si hoteli nagrabiti premoženja. Kmetom so nasilno jemali zemljo, predpisovali velike dajatve v pridelkih in denarju, jih zapirali, obsojali na smrt in jim še povečali tlako. Zato ni čudno, da se je srbski kmet leta 1804, torej pred 150 leti odločil za oboroženo vstajo proti zatiralcem. To je bila kmečka vojna proti izkoriščevalcem, vojna za svobodo in posest zemlje, obenem pa osvobodilna vojna proti Turkom. V tej borbi so se ujemala vsa nasprotstva, ko je nastopal kmet proti fevdalcu ali Srb proti Turku in iz verskega stališča pravoslavni proti muslimanom. V vodstvu vstaje je bila vaška buržoazija, to so bili predvsem bogati trgovci z živino. Tak je bil tudi Karadjordje, ki so ga izvolili za voditelja upora.

Borba srbskega ljudstva je bila dolgotrajna in huda, polna velikega junaštva in mnogih žrtev, o čemer še danes govorijo narodne pesmi. Prvi upor je kakor plamen zajel vso Šumadijo, imel v neštetih bitkah sijajne uspehe, ker je vsak dobro vedel, da se bori proti turškim izkoriščevalcem in narodnim sovražnikom. Čeprav je bil ta upor po devetih letih zadušen, srbsko ljudstvo ni odnehalo, organiziralo je drugi upor, ki je dokončno strl fevdalne okove in s tem je izginil fevdalizem s srbske zemlje tako temeljito, kakor nikjer v Evropi.

Proti tujim osvajalcem so se naši narodi stoletja borili za svobodo, obstoj in neodvisnost in bili v teh borbah daljnovidni, ker so se zavedali, da bo slej ko prej možna enakopravna združitev, svoboda in neodvisnost. V tej težnji in borbah je imela prva srbska vstaja važno vlogo, ker so bili prvi v tem delu Evrope, ki so se osvobodili tujih izkoriščevalcev in v tem dali pobudo še ostalim zatiranim narodom Balkanskega polotoka. Ko je Marx pisal o vzhodnem vprašanju, je jasno predvideval ustanovitev jugoslovanske države, poudarjal je pomen Srbije kot središče, okrog katere se bodo zbrali vsi južnoslovanski narodi v bodočih borbah za neodvisnost, v borbi proti fevdalni eksploataciji in narodnostnem zatiranju.

Danes je v spomin na prvo srbsko vstajo letnica 1804 poleg letnice 1941 zapisana v srbskem grbu, ker je to obletnica vstaje, ki je uničila fevdalizem, druga pa pomeni začetek borb[e] prinesla bratskemu srbskemu [na]rodu in vsem jugoslovanskim narod[om] resnično, dejansko svobodo in [en]akopravnost za vsakega delovnega človeka.

Z VOLILNEGA SESTANKA KOMUNISTOV V I. ČETRTI

Več aktivnosti v vrstah komunistov

NESPORAZUM O NAČINU VOLITEV DELEGATOV. — PREKRATKO POROČILO JE DALO POVOD ZA ŽIVAHNO RAZPRAVO. — O ČEM BI MORALI ŠE GOVORITI NA SESTANKU. — SESTANEK ZAKLJUČEN BREZ SKLEPOV ZA BODOČE DELO.

V torek zvečer so člani ošnovne organizacije ZK prve četrti ocenili svoje delo v preteklem letu. Ker je ta volilni sestanek med prvimi v Celju, ne bo odveč, če o njem spregovorimo nekoliko bolj obširno.

Pri ugotavljanju dnevnega reda so bili nekateri za to, da na skupnem sestanku izvolijo delegate za okrajno konferenco. Zmagalo pa je mnenje, da se naj po poročilu in razpravi organizacija razide v tri skupine, ki bodo v bodoče samostojne osnovne organizacije. Komunisti so namreč že na prejšnjih sestankih ugotovili, da je njihova organizacija številčno premočna in sklenili, da se bodo zaradi boljšega dela reorganizirali v tri manjše organizacije. Zato je bil sklep o tem, da voli vsaka organizacija za sebe svoje vodstvo in delegate za okrajno konferenco, edino pravilen.

Sekretar Macarol Rudolf je podal po mnenju nekaterih članov prekratko in preveč načelno poročilo, ker v njem niso bili dovolj jasno prikazani uspehi in delo organizacije. Delo komunistov prve četrti v preteklem letu ni bilo lahko, zato bi razni dogodki v poročilu bili omembe vredni, kljub pomanjkljivostim, ki so bile več ali manj vidne tudi pri drugih organizacijah ZK v Celju. V poročilu je bila na splošno zajeta prehojena pot organizacije v lanskem letu z uspehi in osnovnimi slabostmi pri iskanju novih oblik dela, vendar bi se iz njega morala bolj konkretno zrcaliti vsebina dela. Že preveč dolga kritika kratkega poročila, ki ga je sekretar, kot je povedal sam, sestavil namenoma, da bi ga člani dopolnili in konkretizirali, je tako razgibala navzoče, da so se živahno oglašali k besedi. Razprava je trajala pozno v noč in po pravici lahko štejemo ta sestanek med najboljše v zadnjih mesecih. Ko smo zapuščali dvorano, smo imeli vtis, da je bil sestanek dober, saj je zajel mnogo stvari, o katerih se komunisti morajo pogovoriti, ko polagajo obračun svojega dela.

Evo nekaj glavnih ugotovitev s tega sestanka. Organizacija je lani uspešno delala kljub nekaterim slabostim in pomanjkljivostim. Sprva so se komunisti le s težavo znašli v svojem delu. Največkrat so izgubljali čas v iskanju novih oblik dela. Uspešno delo je oviralo tudi to, ker je bila organizacija številčno premočna. Zaradi tega niso mogli priti vsi na sestankih do izraza, evidenca nad članstvom je bila pomanjkljiva in disciplina je popuščala. Nezadostno poznanstvo med člani, različna zaposlitev in različen ideološki nivo so tudi zavirali uspešno delo v organiziciji. Zavestna disciplina je prišla najbolj do izraza pri izvrševanju konkretnih nalog, medtem ko se posamezniki največkrat niso znašli, da bi si sami poiskali delo v množičnih organizacijah in društvih. Nekateri komunisti so v množičnih organizacijah sicer dosti delali, vendar se še mnogi premalo udejstvujejo v društvenem življenju. Da mnogi med njimi premalo berejo, študirajo in le redkokdaj obiskujejo kulturne prireditve, se najbolj opaža pri skupnem študiju. Namesto da bi se na študij pripravili in aktivno posegali v razpravo, se je marsikdaj zgodilo, da so se posamezniki šele tam seznanili za kaj pravzaprav gre. Zato je bila tudi razprava večkrat plehka, preveč ozka in je rada zašla na stranpota. Ker so mnogi premalo individualno študirali, niso mogli vzgajati ljudskih množic in to je bil tudi vzrok, da so premalo pomagali množičnim organizacijam. Vsi ti pojavi so v precejšnji meri dušili aktivnost članov.

V organizacijo so bili lani sprejeti samo trije člani, in to starejši, iz mladinskih vrst pa nihče. To pomeni, da zaradi slabega političnega dela v množičnih organizacijah komunisti niso našli ljudi, zlasti iz vrst mladine, ki imajo pogoje za sprejem v članstvo. Izključili so iz svojih vrst tiste, ki niso pokazali prave aktivnosti, pravega smisla za delo, ki ga mora opravljati komunist, skratka tiste, ki nimajo nič skupnega z likom komunista. Zaradi nediscipline, nemorale, kriminala, malomeščanstva in razdiralnega dela je bilo izključenih 8 članov.

Delo organizacije se je zboljšalo v predvolilni agitaciji in v obdobju demonstracij proti krivičnim sklepom glede Trsta. V tem času je organizacija dosegla prav lepe uspehe. To je zopet dokaz, da se komunisti le s težavo otresajo starih navad iz časov kampanjskih akcij, ko so sprejemali konkretne zadolžitve. Sedaj, v dobi socialistične demokracije, takšnega dirigiranja ni več, zato si pravi komunist mora poiskati delo med množicami sam. Uspešno bo pa njegovo delo le tedaj, če bo dovolj ideološko in politično razgledan. Za to je pa potreben študij, ali vsaj spremljanje važnih dogodkov iz časopisov. Pomanjkanje študija je osnovna slabost mnogih komunistov, ki se odraža povsod pri njihovem praktičnem delu. Komunist, ki je nedisciplíniran, ki ne razpravlja, ki ne sodeluje v nobeni množični organijzaciji ni komunist, njegovo mesto je lahko le v SZDL. Borbenost je glavna vrlina, ki mora biti lastna vsakemu pravemu komunistu, častnih članov pa komunistična organizacija ne potrebuje.

Razpravljali so še o drugih stvareh, kot n. pr. o tem, kako mora komunist prisluhniti ljudstvu in razna napačna pojmovanja, ki jih širijo reakcionarni elementi, prepričevalno pobijati. Osmešiti je treba neosnovane govorice, kakor to, ki se je pojavilo zadnje čase, da bodo plače znižali, tekstil pa se bo podražil za 15%. Tudi o nalogah komunistov v raznih kulturnoprosvetnih in športnih društvih so razpravljali.

Vendar pa v razpravi niso zajeli vsega, o čemer bi se morali pri obračunu svojega dela tudi pogovoriti. V tej organizaciji je včlanjenih največ delavcev in nameščencev iz raznih gospodarskih podjetij in ustanov. Zato bi morali poseči tudi v probleme izven meja svojega terena in v dogajanja, ki smo jih v Celju ob raznih prilikah že ugotavljali, vendar pa o njih ob tej priliki ni nihče črhnil besede. Pogovoriti bi se morali tudi, kaj so storli za odklanjanje zastarelih, idealističnih nazorov, za odklanjanje malomeščanskih predsodkov in navad, ki jih v Celju ne manjka. O borbi proti nemčurstvu, reakcionarni duhovščini, napačnim pojmovanjem socialistične demokracije in birokratizmu ni bilo govora, čeprav vemo, da so se ti slučaji med letom javljali. Tudi o problemih delavskega samoupravljanja bi se morali komunisti pogovoriti in kaj so storili za krepitev delavskih svetov v podjetjih. Odločno premalo pa je bilo govora o III. plenarnem zasedanju, ki je obravnaval in razgalil škodljivo Djilasovo »filozofijo«.

Napačna bi bila trditev, da o teh stvareh niso komunisti vedeli kaj razpravljati in ožigosati te pojave tako kot zaslužijo. Mnogi so hoteli še spregovoriti, to bi pa sestanek zavleklo še bolj pozno v noč. Nekaj pa vsekakor ni bilo v redu. Komunisti so se razšli, ne da bi na podlagi poročila in razprave sprejeli vsaj nekaj sklepov o bodočem delu. Morda bo kdo oporekal, da je bilo to neizvedljivo zaradi tega, ker so se po razpravi razšli v svoje osnovne organizacije zaradi volitev novega vodstva in delegatov. To je res, vendar pa še to ni vzrok, da ne bi mogli, preden so se razšli, sprejeti nekaj sklepov, ki bi bili obvezni za vse tri osnovne organizacije.

Na kraju so v osnovnih organizacijah izvršili volitve. Organizacija »Titov trg« je izvolila za sekretarja Atlagič Božico, za namestnika pa Dobčnik Mata; organizacija »Cankarjeva ulica« je zopet zaupala mesto sekretarja Macarol Rudolfu, mesto namestnika Šepec Edvardu; komunisti iz Tomšičeve ulice pa so izvolili za sekretarja Čevnik Franja, za namestnika pa Verdel Slavka. V vseh treh organizacijah so izvolili za okrajno konferenco 8 delegatov, med njimi sekretarja okrajnega komiteja ZKS tov. Franca Simoniča in ljudskega poslanca tov. Olgo Vrabičevo.

-ma-

Nove izkaznice SZDL — ne samo razdeljevanje, temveč politična akcija

V statutu, ki ga je sprejel IV. kongres Ljudske fronte Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije lani meseca februarja, je med drugim rečeno, da bodo vsem starim in novim članom izdane članske izkaznice SZDL. S tem bodo zamenjane dosedanje izkaznice Osvobodilne fronte z izkaznicami SZDL, ki so enotne za vse organizacije SZDL v državi.

Zamenjava izkaznic sovpada nekako z rednimi letnimi članskimi sestanki osnovnih organizacij SZDL. Zato je prav, da organizacije razdele izkaznice ob ocenjevanju enoletnega dela svoje organizacije. Zamenjava je političen akt, s katerim se bo analizirala aktivnost v borbi za izvajanje socialističnih principov na vseh področjih naše družbene stvarnosti. Ob tej priložnosti bodo organizacije torej pretresale tudi vprašanja članstva svoje organizacije, predvsem pa številčno okrepitev. Če ima organizacija n. pr. v svoji sredi člana, ki je z vsem svojim delom ter odnosom do skupnosti in do organizacije ter do ljudske oblasti na vsakem koraku kazal sovražno stališče, ali nam celo škodoval s sovražnimi dejanji in je bil zato celo sodnijsko kaznovan, mu organizacija prav gotovo izkaznice ne bo dala. Seveda morajo biti organizacije pri tem objektivne. Članu, ki se ne strinja z nekim ukrepom, pa godrnja, v bistvu pa izpolnjuje državljanske dolžnosti, ne bomo odrekali pravice do legitimacije, prav tako ne onemu članu, ki morda ni plačal članarine, ker je organizacija bila morda nedelavna itd.

Izkaznico dobi torej vsak član SZDL razen onih, ki jih osnovna organizacija zaradi dokazanega sovražnega odnosa in delovanja izključi, o čemer pa mora seveda sklepati celotna osnovna organizacija. Treba pa je razumeti, da še zdaleč ni *glavni namen delitve novih izkaznic* čiščenje vrst SZDL temveč predvsem njihova *notranja utrditev ter številčna okrepitev in aktivizacija.*

Še posebno pozornost pa bodo organizacije posvečale mladincem in mladinkam, ki so izpolnili 18 leto, s čimer se jim odpira možnost, da se uvrste med člane SZDL. Ker pa je sprejem novih članov tudi iz vrst onih, ki imajo vse pogoje za to, a so ostali doslej iz kakršnega koli razloga izven vrst, pomemben tako za organizacijo kakor za vsakega posameznika, bodo organizacije tudi pregledale možnosti za razširitev vrst svojega članstva. To jim letos ne bo težko, saj je bilo vrsto akcij (omenimo naj samo Okroglico, Trst, volitve) kjer so mnogi nečlani SZDL stali trdno v vrsti s člani in s tem dokazali, da spadajo v organizacijo.

Izkaznice so prvič tiskane v obliki knjižic. V njih je poleg splošnih podatkov o članu prostor za vpisovanje plačane članarine in prostovoljnih prispevkov za dobo 5 let. Izkaznice so mnogo ličnejše od vseh dosedanjih. Zato so tudi tiskarski stroški večji in znašajo po predkalkulaciji tiskarne za vsako izkaznico 15 din. Kljub opozorilu, da odškodnina, ki jo plača vsak član za prejeto izkaznico, ne sme biti večja od te stvarne cene, so zopet primeri, da posamezni odbori zvišujejo ceno. Izkaznice niso in ne smejo biti blago, katerega prodajajo zato, da bi organizacije prišle do izrednih dohodkov. Če so posamezni člani pripravljeni dati ob tej priložnosti prostovoljne prispevke je prav in lepo. Z višjo ceno izkaznicam pa organizacije nimajo pravice priti do izrednih dohodkov.

Kategorizacija stanovanj v Celju bo do konec meseca februarja končana

Na osnovi novih uredb o stanovanjskem vprašanju se je Mestni ljudski odbor mesta Celja povezal z MLO Ljubljana in Maribor. Na skupni seji predstavnikov teh mest so se dogovorili o enotnem izvajanju teh uredb, da ne bi med mesti nastale v načinu in reševanju prevelike razlike. Mestni ljudski odbor Celje je osnoval posebno komisijo, ki sedaj instruira popisovalce stanovanj, kateri bodo do konca tega meseca izvršili popis vseh stanovanj, jih kategorizirali in istočasno vročili lastnikom stanovanja, najemnikom itd. odločbe o novi kategorizaciji.

V Celju bodo stanovanja razdeljena na sedem kategorij. Maribor ima deset kategorij, ker je večje mesto in ima brez dvoma taka stanovanja, kot jih v Celju ni. Stanovanj prve kategorije v Celju nimamo. Največ stanovanj v Celju bo spadalo v tretjo, četrto in peto kategorijo. Stanovanj v drugi kategoriji bo veliko manj, medtem ko je v Celju šeste in sedme kategorije tudi razmeroma veliko. Točne podatke o tem bomo imeli ob koncu popisa. Podrobnejša navodila o izvajanju teh uredb pa so objavljena v Biltenu Mestnega ljudskega odbora, ki jih imajo vsi odborniki Mestnega zbora in sveta proizvajalcev.

Prešernovci v spomin pesniku Prešernu

Ob 105. obletnici smrti največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna so bile po vsej naši republiki številne proslave. V šolah ta dan ni bilo pouka. Mladina je v svojih zavodih prirejala šolske proslave.

V Celju že nekaj let prireja Prešernove proslave sindikalno kulturno umetniško društvo, ki nosi ime velikega slovenskega poeta. Tudi letos so priredili centralno proslavo v dvorani Narodnega doma. Na proslavi so sodelovale vse sekcije, ki delujejo v tem društvu. Nastopili so pevci, mladinski, moški in ženski pevski zbor, recitatorji, godba na pihala in tamburaški zbor ter zbor harmonikašev. Najprisrčnejši vtis je na navzoče napravila cicibanka Svečnikova z ljubko recitacijo, posvečeno Prešernu.

O pomenu Prešernove proslave, o življenju in delovanju velikega pesnika Prešerna je govoril tov. profesor Arko.

Obisk proslave je bil zelo dober. Dvorana je bila nabito polna. Mimogrede bi bilo treba omeniti, da bi bilo treba tovrstne proslave vendarle nekoliko skrajšati. Proslava ni namenjena prvenstveno prireditvi, marveč osebnosti, ki jo proslavljamo. Društvo pa bi lahko s svojim naštudiranim programom nastopilo še večkrat.

Tudi po celjskih šolah so bile uspešne prireditve. Na učiteljišču so dijaki sami organizirali in sestavili program. Besedo o Prešernu je imela članica literarne sekcije Anka Pišornova.

Toda nekaj smo pogrešali letos v Celju. Druga leta so v izložbe postavili Prešernove slike in s tem tudi po zunanjem videzu dali mestu izraz našega spoštovanja in zavesti do njegovih zaslug za svoje ljudstvo.

Spomini na junaška dela nikoli ne zatemnijo

Ob desetletnici pohoda XIV. divizije v noči od 6. na 7. februar tod mimo smo se spominjali vseh dogodkov, ki so bili s pohodom v zvezi. Sledili smo jim na poti na Pohorje in sledili njenim junaškim borbam. Spomin na XIV. divizijo ne bo na Kozjanskem nikoli zatemnel.

O podobnih velikih dejanjih naših prednikov nam pripoveduje zgodovina. V kroniki Ignaca Orožna beremo, da se je poveljnik kmečke vojske Ilija Gregorič prav tako v noči od 6. na 7. februar 1573 na pohodu iz Planine utaboril na Pilštanju. Drugi dan se je napotil v Kozje, da bi se tam nekje združil s kmeti iz Hrvaškega Zagorja, toda v Kozjem je naletel na močno sovražno vojsko. Da bi se izognil obkolitvi, se je vrnil proti Pilštanju, kjer se je 8. februarja spopadel v krvavi bitki s sovražnikom. V skupni borbi proti svojim zatiralcem so padali Slovenci kakor Hrvati. V strahovitem bojnem metežu je bila kmečka vojska zaradi velike sovražne premoči poražena, na stotine kmetov ubitih in večje število ujetih. Izmed teh so 9. februarja odpeljali 42 kmetov v Celje in jih tam zaprli. Tako pravi kronika. Stari ljudje pa so k temu še dodali, da je bila kmečka vojska stisnjena v sotesko pod pilštanjskim gradom, kjer je starodavni Lahov mlin in ki mu še sedaj pravijo po domače »Koštelan«. Nekaj korakov naprej ob cesti naj bi bil podzemeljski hodnik v grad. Baje so tu pred desetletji našli nekakšno turško sabljo, naprej pa z odkrivanjem hodnika niso mogli. Lani ni dosti manjkalo, da ni načela tisto plat pečovja cestna uprava, ki je tu s kompresorjem pridobivala gramoz, pa bi bila govorica potrjena ali ovržena. Najsi bo na govorici karkoli, priča pa le, da se spomin na nadčloveške borbe naših davnih prednikov izpod fevdalnega jarma in v borbi za človeške pravice prenaša od roda do roda. Zato so se ti spomini po 381 letih v naših ljudeh še ohranili.

FLUOROGRAFSKA AKCIJA DOSLEJ V REDU POTEKA

Prve dni, odkar zdravstveni kader iz Golnika rentgenizira v Celju prebivalstvo, je ta akcija v redu potekala. Morda je brezhibnost poteka ravno v tem, ker so doslej prihajali le kolektivi, to se pravi kolektivi tovarn, ustanov, šol itd. Manjkajo samo nekateri upravičeni bolniki, ljudje, ki so na dopustu itd., ki pa bodo prišli na pregled kasneje. Doslej še ni bilo primera, da bi kdo namenoma izostal in se ne odzval pozivu.

Akcija torej v redu poteka in upajmo, da bo tudi v bodoče. Morda se bo pozneje, ko pridejo na vrsto tereni, privatniki itd. pokazalo več izmikanj, vendar je naša dolžnost, dolžnost vseh sodržavljanov, da te ljudi prepričamo in jim predočimo potrebo zanj same in za skupnost, ki živi z njim v stikih. Rezultatov o pregledih zaenkrat še ni, bodo pa ob koncu meseca posamezniki, ki so bolni, že dobili obvestila. Opozoriti moramo prebivalce, da bodo nekateri dobili ponovni poziv. Nekateri so se pri slikanju premaknili, ali pa je kakšna druga tehnična napaka povzročila slab posnetek. Ponovno vabilo je treba pravtako upoštevati kot prvo.

Pogled po svetu

»Sklenili smo mir, toda dosegli ga nismo«, je trdil Clarendon ob pariški mirovni pogodbi — da, tega je že skoraj sto let. Komaj deset let po tistem miru je izjavil znameniti angleški državnik Disraeli: »Takšne sadove rodi politika, ki ni bila ne meso, ne riba, ne kura«. Kakih deset let kasneje so se zbrali evropski velmožje v Berlinu in lord Beaconsfield je za popravilo sanstefanskega miru od angleške kraljice dobil red hlačne podveze. Svet se je od takrat zelo spremenil, ostala pa je neizpremenjena konstanta, da se nobena imperialistična vojna ne konča s pravičnim mirom, ker se zastopniki zmagovalcev zavzemajo z mirovnimi predlogi za to, da bi dosegli imperialistične cilje svojih vlad in režimov. Od berlinskega kongresa leta 1878 do berlinske konference leta 1954 je človeštvo marsikaj skusilo. Vendar štirje ministri, ki se baje trudijo, da bi konferenca potekla v prisrčnem vzdušju neprisiljene kurtoazije, po dvanajstih sejah niso rešili temeljnega vprašanja, ki pritiska z usodno težo na ubogi planet: vprašanje dvoboja med dvema največjima zveznima državama na dveh oziroma treh kontinentih — med ZDA in SZ, dvoboja, ki se trenutno v Berlinu z nekrvavimi sredstvi odigrava ob nemškem problemu.

Kaj bi neki rekel ob vsem tem glasgowski profesor Adam Smith, ki je nekoč njegova knjiga »Bogastvo narodov« postala za več kot sto let biblija narodnih gospodarjev liberalnega veka! Kje so zdaj njegove teorije o »nevmešavanju«, svobodni konkurenci in zaupanju v naravni razvoj gospodarstva, ki je po volji nekega dobrotljivega boga jamstvo za največjo ostvarljivo srečo kar največjega števila ljudi! In ravnotežje, ki se samo ob sebi samodejno obnovi, če ga »svoboda« poruši! Vsi ti rekviziti so zastareli celo za Zapad: svet je postal majhen in čeprav je na zemeljski obli še za 11 milijonov km² neraziskanega ozemlja, se nasprotja med silami sveta tako gneto in prepletajo, da iz zagate ni izhoda in ga ni. Amerikanci so prišli na konferenco slabe volje in so to le s težavo zakrili, Rusi pa, kakor da se je svet nehal vrteti leta 1945, ko so njihovi bataljoni grmeli po berlinskih ulicah. Molotov ni pokazal nobene volje do svobodnih volitev v obeh Nemčijah, njegov predlog o nevtralizaciji Nemčije pa skriva prav tako sovjetizacijo nemškega ozemlja, kakor Dullesove namere z evropsko vojsko skušajo bojišče poriniti čim dlje na vzhod. Vsi štirje ministri pa so si zelo podobni v svojem odnosu do narodov, ki ne sede za štirioglato ali okroglo mizo: tem narodom menda gre le »lajati, tace lizát«. Indijski predsednik Nehru je zato te dni izjavil, da je Azija prebujena in da so časi kolonializma več ali manj že v zatonu. Berlinska konferenca se vrši v znamenju prodiranja Hoši Minhovih čet v Indokini, najbolj boleče točke v amerikanskem strateškem načrtu, kakor je to pred kratkim imenoval celo nek demokratski senator; v znamenju neredov v Siriji, kjer bi rada Anglija v kalnem nalovila zase probritansko vlado in v znamenju majhne kolonialne vojne v Centralni Afriki. Ni še s tem rečeno, da bodo Nehrujeve besede jutri zvenele kot pogrebne koračnice nad imperializmom Vzhoda in Zapada, gotovo pa je, da tistim, ki pripravljajo s svojo trmo in ošabnostjo nov polom, ne bo šlo vse tako, kakor si zamišljajo. Nobena imperialistična vojna doslej ni prinesla napadalcu tistega, zaradi česar je vojno pripravljal in začel. Tudi atomsko orožje še ni pogoj in jamstvo za novo bliskovito vojno, o kateri verjetno sanjari vsak, ki »z mečem okoli hodi«. Oba oboroženca, ki z atomskim mečem rožljata, pa sta se v Berlinu že nehala pogovarjati o tem, kako atomsko energijo uporabiti za blagor človeštva.

Ali bo dala konferenca vsaj Avstriji državno pogodbo? Nek avstrijski delegat se boji, da bo to le »kravja kupčija«. Če bodo zmagovalci umaknili čete iz Avstrije, potem bodo po mirovni pogodbi morali Rusi umakniti svoje čete tudi iz Madžarske in Romunije: te vzdržujejo po pogodbi samo zato, da zavarujejo oskrbovanje svojih čet v Avstriji. Torej tudi avstrijsko vprašanje ni tako — za pet minut. Kaj prida klime pa tudi Nemci ne ustvarjajo, saj ima Adenauer polna usta o sovjetski nevarnosti, kakor da nemške nikoli ni bilo in je ne more biti več. Svet se vendarle še spominja, da je nemška soldateska pred desetimi leti morila in požigala od Hammerfesta do El Alameina, od Biarritza do Stalingrada. Adenauer bi bil za Francijo in Anglijo bolj okusen, če bi manj govoril. Lepega vremena pa nad Berlinom ne ustvarjajo tudi ZDA, ki so prav te dni nakazale 60 milijonov dolarjev za sedem pomorskih in tri letalska oporišča v Španiji (Torrejon, El Copuro in Moron); ki so iz državnega proračuna dotirale Mc Carthyjevo podkomisijo, preizkušeni amerikanski aparat za linčarsko in kandelabrsko politiko in ki utrjujejo prav ta čas os Ankara—Pakistan ob obisku Dželala Bajara, predsednika Kemalove republike. Za slabo klimo je poskrbela tudi SZ s svojim snubljenjem Francije in Anglije: prvi ponuja mir v Indokini, drugi pa ogromno blagovno izmenjavo, kar za kraljestvo šterlinga ni brez pomena. Nad berlinsko konferenco vse bolj vstaja senca nazadnjaškega toryja dr. Johnsona, ki je pred skoro dve sto leti o svobodi rekel, da je to pojem, ki ni za drugo rabo, kakor da vodiš z njim ljudstvo za nos. Človeštvo pa bi rado o teh štirih mogotcih trdilo nekoč nekaj takega, kakor so govorili o Wellingtonu, ki je premagal Napoleona: »Večji je od Cezarja! Ni v miru uničil dežele, ki jo je rešil v vojni!« Rešili so svet v strašni šestletni vojni, naj ga zdaj ne uničujejo v miru, ki ni mir!

T. O.

Sadjarstvo v laški okolici bo treba obnoviti

Ako gremo iz Laškega po nekaj sto metrov visokem gorskem grebenu proti zahodu, imamo na desno roko 9 km dolgo dolinico Rečico, na levo pa položno pobočje. Strmica, Bukovca in Trnov hrib so naselja, kjer so najbrže stoletja bili vinogradi tja do leta 1885, ko je trsna uš izvršila svoje pogubonosno delo.

Skoro vsi kmetje iz Rečice so imeli prej v treh naseljih svoje vinograde. Kmetje v Rečici so se takrat bavili s poljedelstvom, živinorejo, nekateri pa so prevažali tudi premog iz rudnika Huda jama. Njim niso bili vinogradi nujen dohodek, ampak jim je vino bilo le za priboljšek. Ker so bila zemljišča z vinogradi tudi precej odročna, saj so mogli hoditi do njih po slabih potih čez gorski greben, so jih povečini prodali. Ker je skoraj pri vsakem vinogradu bila tudi zidanica, so ta zemljišča z zidanicami pokupili največ rudarji, kateri so tam naredili skromna stanovanja.

Tu in tam si je novi lastnik naredil njivico, precej pa je tudi zasajeno s sadnim drevjem. Vse pa je nesmotrno, tako da se s tem predelom ne moremo pohvaliti.

Kolikor zemljišč so si še obdržali kmetje iz Rečice je tudi zasajeno s sadnim drevjem, ki je povečini zanemarjeno. Najbrž bo v bodočih letih podleglo kakor je pred 70 leti vinska trta. Mnogi novi lastniki pa so, ker imajo pač malo zemlje, sadili sadno drevje preveč gosto, da imajo sedaj pravo goščavo. So pa vmes tudi posamezniki, ki pravilno urejujejo svoj sadovnjak.

Ni dvoma, da je navedeni predel, kjer so skozi daljšo dobo uspevali vinogradi, vsekakor primeren za dobre sadovnjake. Saj tudi tu drevje zelo rado rodi in ima lepe plodove. Treba bi bilo le primerno urediti sadovnjake in jih pravilno oskrbovati.

Del teh zemljišč spada pod Kmetijsko zadrugo v Laškem, drugi del pa pod Sv. Jedert. Sv. Jedert ima tudi ostali okoliš zelo primeren za sadjarstvo. Nekdaj je bila tam dobra sadjarska podružnica, potem se je pa nekam zataknilo. V preteklem letu so zopet začeli delati in je dvakrat predaval star sadjarski strokovnjak in praktik, učitelj v pokoju Jurko iz Dola.

Sadjarski odsek KZ je preteklo nedeljo sklical sadjarje na sestanek. Prišlo jih je nad 40. Zastopniki občinske sadjarske komisije so obrazložili, kaj je dolžan vsak sadjar storiti, nakar je bila prav živahna razprava. Ugotovili so, da je na razpolago človek, ki bo vodil škropljenje, da so v redu škropilnice in na razpolago škropivo. Poleg drugih sklepov so se sadjarji zedinili za tovariše, katere bodo na občnem zboru KZ predlagali v sadjarski odbor.

Kraj Sv. Jedert s svojo okolico ima vse naravne pogoje za zadovoljivo sadjarstvo. Ako bodo sadjarji šli na delo s tako voljo, kakršno so pokazali na navedenem sestanku, bodo v bodoče želi v sadjarstvu povoljen uspeh.

O poneverbi v Ljudskem magazinu v Celju

Ivanka Knezova je bila zaposlena v Ljudskem magazinu v poslovodski pisarni. Poverjena ji je bila odgovorna naloga, in sicer vodstvo potrošniških kreditov. Zadnje mesece lanskega leta je uprava opazila nered v njenem poslovanju, vendar Knezova na večkratno zahtevo knjigovodstva ni uredila nejasnosti. Ko pa so jo pred koncem leta, ko bi bilo treba sestaviti letni obračun, postavili pred alternativo, da svoje poslovanje in denar točno predloži, se je Knezova zmedla.

KOLEGIALNOST IMA SVOJE MEJE

Knezova v stiski ni vedela, kako bi prišla do denarja, s katerim bi zamašila primanjkljaj, ki je znašal 420.000 dinarjev. Z motivacijo, da si hoče kupiti zavese in pohištvo, se je obrnila na oddelkovodjo tov. Petka in ga prosila, naj ji posodi denar iz blagajne. Dokazovala mu je, da ima ček in da mu bo denar vrnila takoj, ko ga bo dvignila v banki. Tovariš Petek ji je denar tudi posodil, enkrat 100.000 din, enkrat pa 60.000 din. To je seveda nepravilno, kar tov. Petek sam prizna, toda zagovarja se, da pravega ozadja ni poznal in da ji je pomagal iz kolegialnosti in tudi zato, ker mu je zagotavljala, da bo denar takoj vrnila.

PRIKRIVANJE V GLAVNI BLAGAJNI

Knezova je našla pomoč tudi pri Orešnikovi v glavni blagajni, ki si je izposojala od Knezove denar. Postopoma si je izposodila okoli 30.000 din. Gotovo je morala vedeti, da Knezova denarja ni mogla dobiti drugje kot v svoji blagajni, zato ji v danem trenutku tudi ni odrekla pomoči. Tako je denar, ki si ga je Knezova »izposodila« pri Petku, beležila kot sprejet in tov. Petek je dobil priznanico, da je bil njegov dnevni izkupiček sprejet.

PONAREJEN PODPIS PREDSEDNIKA AD KLADIVAR

V dveh dneh je knjigovodstvo pri Mestnem magazinu zapazilo, da v poslovanju Orešnikove primanjkuje din 160.000,— in jo razkrilo. Tedaj je Knezova ponaredila podpis predsednika AD Kladivar in dvignila v banki 150.000 din, od tete pa si je sposodila 240.000 din, da je v Mestnem magazinu lahko pokrila primanjkljaj. Toda bilo je že prepozno. S svojim sposojanjem se je sama odkrila in se tako izročila roki pravice.

ZAPRAVLJIVOST, ALKOHOL, NEODGOVORNOST

Knezova je začela aprila meseca lani odtujevati denar, ki so ga dolžniki potrošniškega kredita vplačevali. To je delala tako, da je potrošnikom izdajala potrdila iz neke knjige, ko jo je za to imela posebej pripravljeno, medtem ko zneskov ni vknjiževala. Slej ko prej bi ji itak prišli na sled, če ne prej, takrat, ko bi potrošniki svoje dolgove poplačali, podjetje pa bi jih terjalo za zaostanke.

Knezova je v bifeju podjetja zapravila veliko denarja. Kot je ugotovljeno, je mesečno porabila več kot je znašala njena plača. Poleg tega je tudi v raznih družbah zapravljala denar, za življenje pa ji je bil denar tudi potreben. »Izposojala« si je vedno večje vsote, tako da je verjetno izgubila tudi evidenco koliko denarja pravzaprav dolguje podjetju. Poleg tega je bila baje zelo malomarna pri delu in izkoriščala svojo atletsko aktivnost za izmikanje od dela itd.

Ne moremo še povedati, kam je Knezova dala ves odtujeni denar, saj vsota, ki jo obremenjuje, znaša nad 40.000 din mesečno in ni verjetno, da bi ves ta denar lahko zajedla in zapila. To bo odkrila razprava, o kateri bomo še poročali, ko bo sodišče izreklo zadnjo besedo.

Nekaj dobrih občnih zborov sindikalnih podružnic

Na področju KSS v Slovenskih Konjicah je bilo do sedaj že sedem občnih zborov sindikalnih podružnic. Razen zreških kovinarjev in konjiških železničarjev, ki so bili med prvimi, so letne skupščine imeli tudi že obrtni delavci, na lesnem obratu in na državnem posestvu ter v tovarni usnja Konus. Same priprave poročil, izbira kandidatov, dokaj dobre razprave in dobra udeležba v večini primerov kažejo, da so sindikalni odbori temu vprašanju posvetili precejšnjo pozornost. Tudi članstvo je bilo že na številnih predvolilnih sestankih v glavnih obrisih seznanjeno tako z delom odbora kot tudi z raznimi drugimi vprašanji, kar je dalo dovolj podlage za razpravljanje. Poglejmo nekaj primerov.

Na državnem posestvu v Konjicah so člani iznesli, da bi sedaj v zimskih mesecih lahko večkrat imeli kakšno predavanje, za kar poleti pri njih skoraj ni časa. Razen strokovnih si želijo tudi drugih gospodarskih in političnih predavanj. Precej so govorili tudi o čuvanju imovine, zlasti drobnega orodja. Ugotovili so namreč, da prav tega manjka takrat, ko je potrebno za delo, ker je bodisi polomljeno, izrabljeno itd. Izračunali so tudi, da jih to letno stane lepe tisočake. Zato je bil tudi umesten predlog, naj se za take predmete (grablje, motike, lopate itd.) zadolži skupinovodje in delavce. Seveda pa bo pri tem moral izdati potrebne ukrepe delavski svet in upravni odbor, da bosta predloge kolektiva uresničila. Člani podružnice na lesnem obratu so se posebno zanimali za nove predpise o plačah in dopustih. Razpravljali so tudi o stanju v lesni industriji, vendar pa so bili mnenja, da bodo ta vprašanja še podrobno obdelali na posebnih sestankih, kjer jim bodo pomagali tudi vodilni ljudje iz LIP, ki so se udeležili nedavne konference v Celju. Konjiške železničarje najbolj teži njihova proga, oziroma stroji, ki jih tam uporabljajo. Menili so tudi, da jih odborniki, ki jih skupaj z drugimi podjetji volijo v razne organe (zbor proizvajalcev, skupšč. soc. zavar.) premalo obveščajo o svojem delu in jih bo novi odbor moral večkrat poklicati na njihove sestanke.

Zelo slab pa je bil občni zbor v Tovarni usnja KONUS, tako da so člani mnenja, da bi ga bilo potrebno razveljaviti. Trajal je vsega skupaj eno uro, vendar pa je pokazal, da posamezniki podcenjujejo vlogo sindikalne organizacije in omejujejo vlogo delavskega upravljanja le na delavski svet in upravni odbor.

Dobre priprave imajo tudi na gradbenem podjetju in v podružnicah v Ločah, kjer so se pred kratkim sestali odborniki vseh treh podružnic. Sklenili so, da bodo imeli občne zbore v prvi polovici tega meseca, razen opekarne, kjer imajo zaradi sezonskega dela pozimi zaposlenih le okoli 20 delavcev. Iz tega razloga bo občni zbor šele konec aprila ali v začetku maja, ko bodo na delu vsi delavci.

L. V.

Seminar celjske mladine

Že jeseni je MK LMS razpravljal o seminarju, ki naj bi se organiziral za vse predsednike aktivov v podjetjih in na terenu. Na vsakem sestanku je ta misel dobivala vse bolj konkretne oblike.

V ponedeljek, 1. februarja pa so Celjani videli pred postajo avtobus in v njem polno mladih, nasmejanih ljudi. Nekaj je bilo starih znancev, a ostali so se kaj kmalu zbližali. Avtobus je krenil proti Mozirju. Od tam pa je mladina odšla v planine. Po dolgi in naporni poti so se vsi zbrali v Mozirski koči. Smeh in šale niso izostale. Posebno so se lotili tov. Staše, ki je prisopihala kot savinjski vlak. Toda ona si je mislila: Le smejte se! Prišla sem pa le, čeprav so nekateri prerokovali neuspeh na Kebrovem travniku.« Tov. Šega je imel pri tem »levji delež«.

Še to popoldne so si mladinci ogledali prijazen Smučarski dom, ki bo teden dni njihovo bivališče. Po ureditvi vseh formalnosti se je v torek zjutraj začel seminar. Tov. Šega je povedal za cilj in namen seminarja. Prečital je tudi dnevni red in delo se je začelo. Kot prvo predavanje je predsednik tov. Šega imel organizacijsko razpravo o sestanku. Namreč pri delu je MK LMS ugotovil, da mnogi mladinci, zaradi premalih izkušenj, ne znajo organizirati sestanka, konference in pd. ter postavitvi dnevnega reda. Pravzaprav tu ne gre za sestanek zaradi sestanka, ampak zato, da bi mladinci na tem mestu iznesli probleme svojega aktiva in da ne bi čakali nekakšne direktive od zgoraj.

Po referatu je bila živa diskusija, ki je pokazala marsikaj. Škoda, da je niso mogli čuti tisti, ki so mnogokrat krivi zapostavljanja mladine. Ta razprava je pokazala zelo važen činitelj za mladinsko delo. Gre namreč za to, da mladina dela uspešno tam, kjer je povezana z ostalimi organizacijami, predvsem s komunisti. V nekaterih podjetjih pa nergajo na mladino, kot bi bili ljubosumni na njihove pravice, »češ nam se kot vajencem ni tako dobro godilo.«

Po tem prvem vprašanju seminarja je sledilo še niz drugih aktualnih predavanj. Tov. Staša, ki že ima izkušnje z mladino, je referate podajala razumljivo. Mladinci so z velikim zanimanjem sledili. Bili so sproščeni in so svoja mišljenja iznašali brez tiste običajne zadrege. Bilo je nekaj tovarišev, ki so se marsičesa spomnili in vprašali, pri tem pa poskrbeli včasih za malo smeha. Na primer tov. Nande H. se je jezil na Djilasovo »pisarjenje« pa je kratkomalo rekel »da takega jabolčnika ne more razumeti«. Ko se je govorilo o liku mladinca, se jim je prikazal kot simbol mladinec iz NOB in delovnih brigad. Kako se je treba boriti za socializem so spoznali iz življenja tov. Tita, ki so ga obdelali v štirih predavanjih.

Zelo so jih zanimala tudi vprašanja: demokracija, država in religija. To je bila tudi v glavnem tematika seminarja in smo prepričani, da se bo vse pridobljeno koristno uporabilo pri praktičnem delu mladinskih organizacij.

Na splošno lahko trdimo, da je zamisel uspela. Preskrba je bila z ozirom na kraj tudi odlična. Tov. Dremel pa zasluži pohvalo za vsestransko skrb, ki jo je posvečal mladini.

V ponedeljek, 8. februarja se je kolona mladincev vračala v dolino. Sneg je padal, a pod nogami je prijetno škripalo. Vsi so se »peljali« kar brez smuk... Bilo je smeha in dobre volje. V Mozirju je čakal avtobus in srečna mladina je bila kmalu zopet v Celju.

Za celjsko železniško vozlišče so našli primerno rešitev

Vsa leta po osvoboditvi stremi mesto Celje za dokončno ureditev urbanističnega načrta, po katerem se bo v bodoče ravnala gradbena, industrijska in gospodarska dejavnost ter načitna ureditev bodočih naselij. Resno oviro pri tem stremljenju povzroča Savinja, ki se s svojimi pritoki ob močnih nalivih razlije po najlepših predelih mestnega ozemlja ter s tem prizadeva prebivalstvu veliko škodo. Ne samo to. Visoka talna voda ovira in podražuje gradnjo novih stavb, mesto samo se ne more razvijati po načelih sodobnega urbanizma. Dela za dokončen urbanistični načrt so v zastoju. Vse čaka na izvedbo regulacijskih del v savinjskem kolenu na Bregu, ki je v tesni zvezi z ureditvijo železniškega prometa v sredini in najožji okolici mesta.

Da bi čimprej prišli do ugodne rešitve tega problema, je bila 27. januarja t. l. posebna konferenca zastopnikov prizadetih činiteljev: Železniške uprave, Inštituta za vodno gospodarstvo, Uprave cest, Mestnega ljudskega odbora in drugih. Železniška direkcija je predložila idejni načrt za ureditev železniškega vozlišča. Z opustitvijo obeh železniških mostov čez Savinjo bo v bodoče tekla železniška proga po novem nasipu pod Starim gradom.

Po tem načrtu ostane osebni kolodvor na dosedanjem mestu, le novo postajno poslopje se bo pomaknilo v južni smeri nekako na mesto sedanjega skladišča. Podaljšanje tirnih naprav proti jugu bo omogočilo skrajšanje na severni strani ter s tem tudi skrajšanje cestnega podvoza pri hotelu Pošta. V Čretu se bo vzdolž sedanje proge na njeni severni strani med obema železniškima mostoma čez Voglajno zgradil nov tovorni in ranžirni kolodvor. Nova skladišča bodo po idejnem načrtu stala v ravni črti zahodno in vzhodno od poslopij posestnika L. Stropnika. Severno od skladišč novega tovornega kolodvora predvideva načrt še postavitev industrijskega kolodvora. Njegovi premikalni tiri prečkajo cesto, ki vodi od Confidentija skozi Zavodno in Čret pri nekdanji gostilni Kolar. Vsi tiri v širini od glavne proge do bližine Vogrinčeve hiše se pričnostikati h glavni progi južno od Tomanove hiše in se zlijejo v glavni tir pred čuvajnico ob sedanjem železniškem mostu čez Voglajno. Glavna proga je tu preložena proti severu in zavije v večjem loku pod Majdičevim hribom pri Teharju proti Štoram. Ta preložitev glavne proge je potrebna zaradi odcepa velenjske proge, ki odtod zavije proti Bežigradu in Golovcu. S tem bo rešena tudi ovira prometa na Mariborski cesti pri skladišču Tehnometala.

Tiri novega industrijskega kolodvora v Čretu se začenjajo v bližini Kemične tovarne od levega obrežja Voglajne. Industrijski kolodvor je po novem mostu čez Voglajno zvezan s sedanjimi industrijskimi tiri po novi progi med Tovarno emajlirane posode in Voglajno do Majdičevega mlina. Namesto sedanje kurilnice bo zgrajena nova vzhodno od Mariborske ceste v ozadju Kmetijske zadruge v Aškerčevi ulici med glavno železniško progo in Voglajno.

Kakorkoli proučujemo ta idejni načrt za bodoče celjsko železniško vozlišče in pri tem skušamo najti še ugodnejšo rešitev, pridemo do zaključka, da je drugačna skoro nemogoča. Iz zasebnega individualnega stališča bosta po tem načrtu prizadeta severni del Zavodne onkraj prelaza in Spodnji Čret. Prebivalci teh krajev se bodo morali sčasoma umakniti novemu tovornemu prometu gospodarsko in industrijsko razvitega mesta.

Ko so po časopisu prišle v javnost prve vesti o tem načrtu, so marsikomu vzbudile skrb, kaj bo s temi hišami, vrtovi in zemljišči. Naša socialistična družba bo tudi za te prizadete ljudi našla ugodno rešitev. Za nje bo treba zgraditi nova bivališča v lepši, ugodnejši in za zdravje koristnejši legi, ki je po novem urbanističnem načrtu že določena. Mesto se bo širilo v dve smeri: na zahod in severozahod. Ako bi bil ta načrt izveden vsaj pred dvajsetimi leti, bi se Celje znašlo v ugodnem položaju. Izostala bi marsikatera zgradba, ki bo sedaj napoti.

Gradnja novega železniškega vozlišča bo potekala v dveh fazah. V prvi bo urejen južni uvoz z vzporedno regulacijo Savinje. V ozadju Cinkarne bodo zgrajeni trije ranžirni tiri med osebnim in bodočim tovornim kolodvorom. Nato bo sledila odstranitev železniških tirov ob podaljšku Ulice XIV. divizije. V drugi fazi bo zgrajen nov osebni kolodvor in brzovozno skladišče. Nato bo sledila naprava nove kurilnice in preložitev velenjske proge ter dograditev tovornega kolodvora.

Dolgo časa je vladalo mnenje, da je železniška uprava zavirala začetek regulacije savinjskega kolena, sedaj pa je prva predložila svoj idejni načrt za ureditev železniškega vozlišča.

Po sklepih omenjene konference bo Uprava cest LRS v 30 dneh predložila načrt za gradnjo novega mostu čez Savinjo v podaljšku Ulice XIV. divizije. Iz tega bi lahko sklepali, da stojimo tik pred začetkom gradbenih del v tem delu mesta. Toda še ne. Potrebni so še nekateri podrobni načrti in zagotovitev investicijskih sredstev. Vsekakor pa je razveseljivo, da priprave za vsa ta neodložljiva dela v redu potekajo. Stroške za dovršitev vseh teh del cenijo na tri milijarde dinarjev.

J. K.

Ob deveti obletnici smrti talcev na Frankolovem

V zgodovini naše narodnoosvobodilne borbe je najžalostnejše in obenem najsvetlejše poglavje tiha notranja borba tistih slovenskih ljudi, ki so ždeli po okupatorskih zaporih in po dolgem mučenju umirali kot brezmočni na dvoriščih kaznilnic, postavljeni ob zid ali pa po raznih krajih naše zemlje.

Ti naši mrtvi junaki govore, ker govore o teh grozodejstvih njihovi grobovi, ker živi niso mogli.

Lahko je bilo v borbi, lahko je bilo tudi v juriših, toda biti živ v grobnici in čakati na smrt, to je nekaj povsem drugega. Ti naši ljudje, ki so šli največkrat v smrt brez besede z grozno bolečino in mržnjo, so naši svetli vzori, na katere moramo bodočim pokolenjem kazati, da se bodo vsaj malo lahko vživeli v veličino in tragiko ljudi in dobe, ki jo je preživljal naš narod.

Ni besed, ki bi lahko popisale vso bolečino mater, žena, deklet in otrok, kadar so se pojavili na javnih prostorih nalepljeni lepaki o streljanju talcev. Če bi takrat mržnja in pogledi ubijali, bi ne ostal pri nas živ niti eden okupator, niti eden njihovih hlapcev.

Po vsej naši zemlji so se vršila zverinska ubijanja naših ljudi. Prednjačijo predvsem zapori v Mariboru, kjer je bil sedež Gestapa za Štajersko. Toda tudi pri teh streljanjih v Mariboru je bilo največ žrtev iz celjskega območja. Kdor pazno premotri lepake, te žalostne priče takratne dobe, vidi vse polno imen svojih znancev in ljudi, ki so živeli tukaj. V Starem piskru in na drugih krajih po našem ozemlju, kjer so streljali talce, pa je velika večina ljudi iz Savinjske doline, črnih revirjev in Kozjanskega.

Število ustreljenih talcev v celjskem območju ni točno znano. Lepakov o streljanju talcev (v celjskem območju) je trenutno znanih 15 s skupnim številom ustreljenih žrtev 606. Vendar je število precej večje, ker se je ubijanje naših ljudi vršilo tudi drugod. Vsekakor bo število talcev preseglo število tisoč. Med talci so tudi žene in sedemnajstletni mladeniči.

Prva talka, ki je bila ustreljena v Sloveniji, je 20-letna učiteljica Ivanka Uranjekova iz Griž v Savinjski dolini.

Najbolj množično streljanje talcev v Celju je bilo dne 13. VI. 1942, kjer je bilo ustreljenih 62 žrtev. Niti mesec dni kasneje, dne 22. VII. 1942, je padlo v Starem piskru 100 žrtev in 15. VIII. 1942 160 talcev.

V celjski okolici pa je posebno pretresljivo in grozotno obešanje talcev na Frankolovem ali točneje na Stranicah. Pri tem zločinu, ki so ga gestapovci izvršili dne 12. II. 1945, so se prvič poslužili svojega gesla: »Sto za enega!«

Obešanje nedolžnih žrtev na Frankolovem oziroma v Stranicah je največje okupatorjevo grozodejstvo v Sloveniji. Ti dogodki, kakor tudi dogodki pred to tragedijo, še čakajo podrobnejše razjasnitve.

Kdaj se je izvršil napad na celjskega kreisführerja Dorfmeistra in kdo ga je izvršil?

V Slovenskem zborniku 1945 je zabeležen 3. februar kot dan napada na kreisführerja Dorfmeistra na Frankolovem. Napad so izvršili diverzanti četrte operativne zone. O edinici, ki je ta napad izvršila oziroma iz katere večje enote je ta edinica bila, ni omenjenega ničesar. Četrta operativna zona pa je bila najvišje poveljstvo partizanskih enot za Štajersko, Koroško in Prekmurje.

Priče domačini, ki so se v teh usodnih dneh nahajali na Frankolovem oziroma v Stranicah, trde, da se je napad na Dorfmeistra izvršil dne 12. I. 1945 in ne 3. II. 1945. Tega datuma se spominjajo točno zaradi tega, ker se je obešanje vršilo točno en mesec kasneje, to je 12. II. 1945. Na lepakih je dan Dorfstrojili. Na tem mestu jim je komandant prebral smrtno obsodbo. Po prečitani obsodbi se je začelo obešanje.

Vso okolico so močno zastražili. Obešali so trije gestapovci, preoblečeni v policiste. Prvi je na drevesih pritrjeval z železnimi kavlji na veje pol metra dolge vrvi z zankami. Drugi gestapovec je obsojencu, ki je stal na stolu, zadrgnil vrv okoli vratu. Tretji pa je vsakemu talcu spodmaknil stol in obešenca potegnil za noge. Obešanje je trajalo približno tri ure.

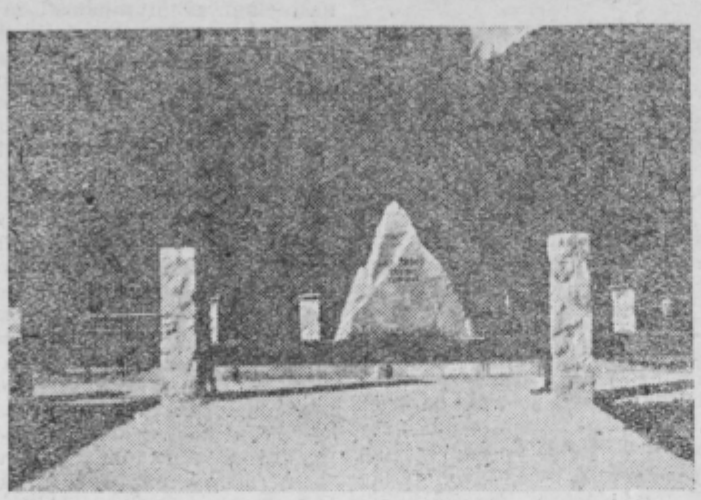

meistrove smrti 3. II. 1945. To je verjetno najtočneje. Očividci tudi trde, da je bila ta enota Tomšičeve brigade, ki je prišla omenjenega dne do posestnika Arlič zaradi hrane. Gotovo pa tudi to ni. Prav tako bi bili to lahko tudi borci drugih brigad, ki so se nahajale v tem času na sektorju Frankolovo—Stranice—Konjiška gora—Stenice—Pohorje.

Dne 11. I. 1945 se je vozil kreisführer Dorfmeister iz Maribora nazaj v Celje. Spremljala sta ga dva tovorna avtomobila vojaštva. Proti večeru so se pripeljali do Konjic. Zaradi bojazni pred partizanskimi napadi, ki so se stalno vršili na klancih in soteski Tesni med Frankolovim in Stranicami, je prenočeval s svojim vojaškim spremstvom pri konjiškem županu Radiču.

Drugo jutro je Dorfmeister nadaljeval pot v Celje. V soteski Tesni so njegovo kolono napadli partizani. Prvi avtomobil, v katerem se je vozilo vojaštvo, se je prevrnil v potok Tesnico. Dorfmeistrov osebni avtomobil je obstal prerešetan od krogel na cesti, sam pa je bil ubit.

*

Domačini, ki so skrivaj opazovali priprave Nemcev za zločinstvo in samo obešanje, trde, da se je tragedija izvršila točno mesec dni po napadu.

Na večer pred obešanjem talcev je zasedlo vojaštvo vse vrhove in vojaško važne točke na teh predelih, da se zavaruje pred partizani. Drugo jutro so pripeljali 5 kamionov obsojencev. V posebni skupini so bili zaporniki, ki so morali med obešanjem kopati jame. Ker ni bilo v soteski primernega prostora za obešanje, so obsojence odpeljali 2 km naprej proti Stranicam, kjer je bilo dovolj sadnega drevja, na katerega so obsojence obešali. V bližini hiše posestnika Rudolfa Adamiča so vse talce pobili.

Domačini, ki so skrivaj opazovali to nečloveško morijo, trde, da so se nekateri obsojenci branili, toda bili so nečloveško pretepeni. Talec Ivan Skale, doma iz Celja, je bil na vrsti med prvimi. Imel je toliko prisebnosti, da je namesto tega, da bi stopil na stol, pobegnil proti gozdu. Najbližja straža ga je pokosila z rafalom. Oficir, ki je bil v bližini, ga je ustrelil še v glavo. — Očividci trde, da je bil to edini poskus pobega.

Talci so viseli obešeni približno do dveh popoldne. Zaporniki, ki so bili do tega časa gotovi s kopanjem jam na mestu, kjer je sedaj grobnica, so začeli snemati mrliče. Pred snemanjem so jih morali še sezuti in sleči. Do jam so jih vlačili za noge. Pozneje so jim stražniki dovolili, da so si pri posestniku Valentinu Paderžniku izposodili samotežni voziček, s katerim so odvažali mrtve talce v grobove. Mrliče so pokrili s tanko plastjo zemlje. Lisice so že nekaj noči nato začele iz plitve zemlje izkopavati mrtve talce.

Nekaj dni kasneje so aktivisti in partizani iz Podgore in Stranic okrasili grobove z venci. Drugi dan so kozaki, ki so se nahajali v okolici, vence uničili in grobove s konji steptali. Nihče ni hotel stola, na katerega so stopali talci pred obešenjem. Delj časa se je nahajal ob cesti, prislonjen na obcestni kilometrski kamen. Trdijo, da ga je končno odnesel nekdo, doma iz Konjic.

Delovni kolektiv Tovarne emajlirane posode iz Celja je talcem postavil pri grobovih dostojen spomenik.

Pri premišljevanju tega najžalostnejšega poglavja naše okupacije se človeku nehote vsili misel: »Ljudstvo, ki je toliko pretrpelo in toliko žrtvovalo za svojo svobodo, ne more nikdar propasti!«

Terčak Stane.

Iz celjskega muzeja

Našim prijateljem celjskega muzeja že dolgo nismo ničesar poročali o delovanju v tej ustanovi kakor tudi izven nje. Ker smo pravkar zaključili leto, bo prav, da v širokih obrisih informiramo javnost. V pretečenem letu se je dvignil obisk muzeja na 12.204 oseb v primerjavi s prejšnjim letom, ko smo dosegli že 11.000 obiskovalcev. Obiskovalci prihajajo iz Celja in celjskega območja pa tudi iz vse Slovenije. Precejšnje število tudi iz ostalih republik, da, še celo posamezniki iz Makedonije. Tudi obisk tujcev se stalno dviga, v prvi vrsti strokovnjakov, ki si ogledajo celjski muzej zaradi študija in tu zopet največ iz vrst arheologov. Izkopavanja v Šempetru so letos privabila kar celo skupino avstrijskih arheologov, poleg teh pa posameznike iz Italije, Nemčije, Holandske, Anglije in Amerike ter celo Indije. Naš muzej hrani v spominski knjigi lepa priznanja tujih in domačih strokovnjakov.

Razširitev obstoječih zbirk je bila dovolj skromna. V glavni dvorani smo prikazali v veliki vitrini dejavnost arheoloških izkopavanj celjskega muzeja po osvoboditvi — razume se, da le v izbranih muzealijah — drobnih predmetih. Oddelek NOB se je razširil s prikazom koroških borcev (1918—1920) kakor tudi z dejavnostjo NOB na Koroškem. Ostale zbirke, so sicer izpolnjene ali posamezni predmeti zamenjani z bolj markantnimi. Že dolgo se trudimo vzpostaviti etnografski oddelek, v ta namen vrši etnografska skupina celjskega muzeja že tretje leto ogled terena in zbira predmete iz tega področja. Da še ni dobila javnost vpogled v to delo, je v glavnem ovira zaradi predhodnih adaptacijskih del, ki so stekla že lani v decembru. Ko bodo ta dela investicijskega značaja v stavbi

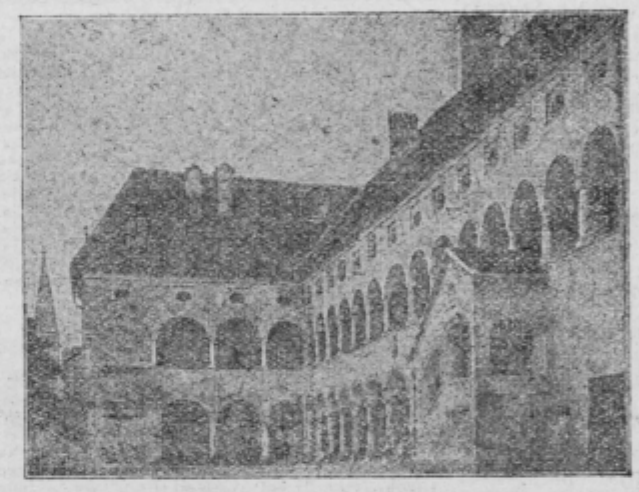

končana, kar bo predvidoma letos v februarju, bo možnost podana še v nadaljnjih treh prostorih razviti poleg povsem novega etnografskega oddelka še arheološkega. Z novo garderobo (in straniščem za obiskovalce) se bo vstop v muzejske zbirke preusmeril na zahodno stran muzejskega poslopja. Obiskovalci ne bodo več kot doslej po arkadnem hodniku vstopili v muzejske zbirke skozi glavno dvorano.

Z mobilizacijo vsega I. nadstropja t. j. 11 dvoran, bo šele možna kronološka razvrstitev muzejskih zbirk. Soba s kaminom, kjer doslej razstavljamo arheološke predmete, bo sproščena. Želja ustanove je, da tamkaj na novo kreiramo celjsko sobo, s predmeti celjske zgodovine, kolikor jih muzej hrani in ponazorili. V glavni dvorani želimo razstavljati prvensiveno orožje in srednjeveško numizmatiko kakor tudi historične portrete. Numizmatično zbirko bi dali javnosti na pogled v 12 novih vitrinah, kar bo naslednja razširitev programa muzejskih zbirk.

Dosedanji muzejski arhiv bo premeščen v podstrešje muzejske zgradbe, ki bo tudi do konca februarja ognjevarno adaptirano. Šele tedaj se bo pristopilo k urejevanju arhiva, ki doslej zgodovinarju ni dostopen. Tu bo tkrati dovolj prostora za arhivalije, ki so še v Celju ali drugod, pa jih zaradi stiske prostorov ni bilo mogoče deponirati pod muzejsko streho. Izpraznjeni prostor dosedanjega arhiva v priličju bo prevzela Študijska knjižnica za knjižni magazin tako, da pridobi ta ustanova en prostor za čitalnico s približno 30 sedeži, kar bo zadostovalo trenutnim potrebam. Čitalnica bo dnevno odprta občinstvu 8 ur in s tem omogočila slehernemu interesentu, da črpa njeno književno bogastvo v domači in tuji literaturi. Novi arhivski prostori v podstrešju zgradbe bodo omogočili urejevanje arhiva in črpanja arhivskih podatkov slehernemu zgodovinarju.

Kaj pomeni mobilizacija vseh prostorov I. nadstropja za muzejsko razstavo? Za nazorno primerjavo navedimo, da je razstavna ploskev celjskega muzeja v tem obsegu enaka enemu nadstropju Narodnega doma v Ljubljani! Če se spomnimo na zametke starega muzeja v Celju, ki je bil nameščen le v eni večji sobi Glasbene matice ali sedanje Glasbene šole, je povsem jasen ogromen razmah te ustanove po osvoboditvi. Bili bi do malega nepošteni ako bi prezrli, da je tak razvoj omogočila naša ljudska oblast, ki ni samo reformirala muzej v državno ustanovo s stalnim letnim rednim proračunom, marveč skrbi tkrati z investicijami za adaptacijo in asanacijo zgradbe. Čeprav je slednja dejavnost za muzejca prepočasna, je prav v zadnjem letu steklo to delo in upajmo, da se ne bo več prekinilo dokler ne bo v etapah oživotvorjen Mušičev gradbeni načrt tako za muzej kakor tudi Študijsko knjižnico.

Lansko leto se je nadaljevalo arheološko izkopavanje v Šempetru. Gradivo, ki prihaja tamkaj na dan, je veličastno, saj doslej še nismo poznali tako bogate kiparske umetnosti rimskih mojstrov na slovenskih tleh. Prav lani ob koncu leta je doživela slovenska arheološka podjetnost svetovno priznanje. Iz znanstvenih krogov celokupne Evrope prihajajo na Akademijo vprašanja in priznanja. Zlasti po ciklusu predavanj v zahodni Nemčiji katere je imel vodja izkopavanja univ. prof. dr. Klemenc. Letošnje leto bodo po vsej verjetnosti izkopavanja zaključena. Doslej je približno 400 kosov kamnitih prič naše preteklosti pred 2000 leti na svetlem.

Letošnje terensko delo celjske narodopisne skupine bo usmerjeno v bližnjo celjsko okolico. Rezultati triletnega dela se v muzeju seminarsko obravnavajo in kopičijo se rokopisi za Celjski etnografski zbornik, ki bo izšel še v prvi polovici leta.

K internemu muzejskemu delu bi bilo pripomniti: muzejska knjižnica je narasla na 1330 zvezkov, izpopolnjen je muzejski laboratorij in zlasti fotolemnica za fotografske posnetke muzealij. Kartoteka in fototeka (poleg inventarne knjige) je osnovana. S tem so dani vsi predpogoji za normalen obrat muzeja kot znanstvene ustanove.

Obeta se nam letos plodno muzejsko leto, zlasti če uspemo poleg razstav v I. nadstropju adaptirati lapidarijski prostor, kar je v muzejskem programu centralna, a tudi najtežja naloga. Rezultati izkopavanj v Šempetru nas silijo, da to nalogo pospešimo, zaradi gradiva v starem lapidariju za paralelen študij obiskovalcev. Mnogo nad 1000 kosov celjskega kamnitega rimskega gradiva presega tudi zbirko v Ptuju in Ljubljani. Na tem področju smo tako po kvaliteti kakor tudi kvantiteti vodilni. Če šempetrske najdbe že danes slovijo, ni staro gradivo prav nič manj pomembno. Eno in drugo presega normalen okvir provincionalnega muzeja. In končno dostojni prikaz tega gradiva ni le uradna stvar uprave celjskega muzeja ali mesta Celja z okolico, je kulturna naloga vse Slovenije in države. Zaradi teh dejstev pač ne dvomimo, da bo s skupnimi napori rešena kar najbolj stvarno in najlepše zaradi reputacije Celja, Slovenije in naše nove Jugoslavije.

A. S.

Fran Roš:

Srečanje s Šumadijo

Dolg vlak z živinskimi vagoni se je kot transport številka 2 dne 12. junija leta 1941 dopoldne ustavil v Arandjelovcu, v srcu Šumadije. Z vlaka so poskakali oboroženi spremljevalci gestapovci. Odprte vagone so začeli zapuščati Slovenci, do polovice Celjani, ki jih je firerjev ukaz oropal in iz domovine pognal v Srbijo.

Družine z bedno prtljago in s pet sto dinarji gotovine na osebo so se zbirale pred postajnim poslopjem. Mrki možje, zaskrbljene žene, mirna mladina, radovedni otroci. In vsi hkrati so ugotovili važno in čudovito dejstvo: gestapovci so odhajali in se niti zmenili niso več za pregnance. Bilo je očividno, da so svojo dolžnost opravili zaenkrat do kraja.

»Brez njih smo!« so se razjasnili obrazi možem, ki so v zaporih preživeli skoraj dva meseca muk in zasramovanja. Zares, bili so zdaj prosti in treba bo samo še, da pregnance prevzame in poskrbi zanje srbski »Komesarijat za izbeglice« (sami se bodo ti Slovenci štiri leta otepavali naziva »izbeglice«, ker da niso sami zbežali iz domovine, ampak jih je samo surova sila vrgla iz nje).

Pred postajo je čakalo več izvoščkov, ki jih je tja poslala arandjelovska občina po onemogle starce in bolnike. Osemdesetletnega Lovreta Hriberja, kmeta iz okolice Griž (ta se je pozneje, žilav kakor je bil, na lastno pest prebil nazaj domov), je neki izvošček prijel pod pazduho in ga z njegovo culo vred potegnil na koleselj. Nasmehljal se nam je z voza: »Poglejte, Srbi me hočejo peljati s kočijo. Tako dobri so s Slovenci, da so mi kar všeč.«

Pred zdraviliško zgradbo »Novo zdanje« se je zbrala pisana množica tristoglave raje s kovčki, culami in nahrbtniki. Dva delegata Komisarijata sta vpričo dveh nemških oficirjev ogovorila Slovence in jim želela dobrega obstanka v Srbiji. »Braćo i sestre!« so bile besede iz tega nagovora in te so toplo segle v srca. Tu v Arandjelovcu bo ta transport počival dva dni, nato pa bo poslan v Čuprijo, ki mu je določena v naselitev. Torej ne pojde v delovno taborišče, kakor se je govorilo, ampak v to pomoravsko mesto (sredi tako zvane »srbske Mezopotamije«, kjer da se cedita mleko in med). Zdaj je delegat izklical nad tri sto slovenskih imen, nakar sta Nemca podpisala zapisnik in izginila.

Družine so dobile sobe s posteljami v obeh »zdanjih« arandjelovskega zdravilišča. Izdatnemu skupnemu obedu je sledilo spanje. V poznem popoldnevu pa so nekateri pregnanci že krenili v ulice starega, znamenitega srbskega mesta. Mnogi, ki so dva meseca v zaporih pogrešali krčmo in pijačo, so si sproščeno oddahnili, ko so po svoji mili volji lahko v zatohli »kafani« praznili šilca mehke »rakije« ali pa čaše vina. Da, to vse je bilo že podobno prvemu koščku svobode. Vse drugo bo sledilo, ko še Sovjetska zveza in Amerika posežeta vmes. Pa tudi mi sami ne bomo sedeli križemrok, ta čas mora skoro priti in z njim polom fašizma, maščevanje za vse in vrnitev v domovino, ki jo bo treba drugače, na novo urediti.

Bil je mehak in topel večer, ko so nekateri izgnanci po večerji stopali po belih stezah zdraviliškega parka v živem pogovoru.

Tedaj jim je prišel naproti mlad človek, visok, zagorele polti in s toplo srbsko besedo:

»Slovenci ste! Jaz sem Pero, sicer pa študent medicine. Bil sem že pri vas v Ljubljani in na Bledu. Tu sem doma in bi vam rad pomagal s čimer koli. Kako je s hrano in s stanovanjem? Kako da vas je okupator pregnal?«

Odgovarjali smo mu in ga nato sami izpraševali. Kakšne so novice iz sveta in o vojni? Ali se Rusija še ni odločila? Kako je v Srbiji?

»Razgledajte se malo po Arandjelovcu!« nam je svetoval. »Vsaj pri tem naj vam pomagam. Treba bo, da obiščete prav tu blizu oni zgodovinski kraj, kjer se je pričel veliki upor za osvoboditev Srbije leta 1804. Ali hočete? To vam bo lahko okrepilo pogum, pa tudi vero v srbsko ljudstvo in v novo, boljšo Jugoslavijo, ki si bomo v njej zares bratje. Jutri po zajtrku vas počakam tu v parku. Nocoj boste prvič prenočevali na tleh Srbije, ki pa je danes pogažena in osramočena. Zato vam ne bo mogla nuditi vsega, kar bi vam rada dala. Vendar verujmo v bodočnost! Ta je v nas samih. Na svidenje in lahko noč, Slovenci!«

Prihodnjega dne — bilo je to 13. junija 1941 — je več kot trideset Slovencev stalo na zgodovinskem mestu tik vasi Orašca pri Arandjelovcu.

Majhno kotlino tam so obkrožali brežuljki, ponekod izsekani, drugje obrasli z gostim mladim bukovjem. Ob nas je žuborel izvirek čiste vode. Visoko nad vsem se je dvigala planina Bukulja.

Lep, tih košček prirode, skrit pred šumom sveta, ki so se v njem tedaj reševale usodne stvari in pripravljali strahotni spopadi med ljudstvi za smrt tiranije, za svobodo sveta, za pravico narodov do življenja.

Tu pod skrivnostno tiho Bukuljo pa je med Slovenci stal srbski študent Pero. Pripovedoval je, kako so se na tem kraju na svečnico 1804 tajno zbrali najuglednejši srbski možje in govorili o neznosnem življenju pod turškimi janičarskimi krvoloki. Tu so ugotovili, da jim je izbirati le med smrtjo in borbo za svobodo. Tem njihovim sklepom je sledil veliki upor, ki je prinesel Srbom začetek svobodnega življenja po stoletjih robstva. Kakor je srbski narod našel pravo pot tedaj, tako je tudi zdaj ne bo izgrešil.

Zdelo se nam je, da živo vidimo pred seboj Jurija Petrovića, kako na tem kraju razvija srbsko zastavo, kako poziva k prisegi in borbi svoje ljudstvo. In kako ta zastava gre skozi krvave burje in končno zavihra v svobodni zarji.

Okrepljeni smo se vračali, kakor da smo se napojili s čudotvorno čisto studenčnico zaupanja v svoje ljudstvo, v človeštvo in človečnost.

Pokrajina se je smehljala v jasnem dopoldanskem soncu vsa lepa in domača. Čutili smo, kakor da tu nismo več izgnanci in tujci, ampak je naša domovina tudi zemlja tu in povsod, kjer je vkoreninjena ista velika misel, ista ljubezen, vodeča k istemu cilju. In vsi, ki smo si v tem bratje, bomo ta svoj cilj dosegli, če bomo zanj trpeli v skupni borbi. Močni bomo v sili našega svobodoljubja in žeje po pravici in življenju.

In občutili smo to velikosrčno Srbijo, tedaj teptano, a nikoli poteptano, kakršno opeva njena pesnica Desanka Maksimović:

Srbija je velika skrivnost:
dan ne ve, kaj noč pripravlja,
niti noč, kaj zora poraja...
V tej deželi še reke, vetrovi,
vonjave, studenci, potoki
prenašajo skrivne novice...
V tej deželi še zajčji stopinji
sovražnik nikdar ne zaupaj...

In že 7. julija 1941 se je srbsko ljudstvo dvignilo k vstaji. Morda je tudi študent Pero bil med tistimi, ki so že tedaj prijeli za puške.

In danes sta v grbu Ljudske republike Srbije na rdečem traku povezani dve veliki, slavni letnici:

1804 — 1941

Iz Celja...

Delo Prostovoljnega gasilskega društva Celje-mesto v minulem letu

Prostovoljno gasilsko društvo Celje-mesto je te dni podalo obračun dela v minulem poslovnem letu. Iz obširnih poročil društvenih funkcionarjev je razvidno, da je bilo delovanje društva zelo razgibano.

V zimskem času je imelo tečaj za izprašane gasilce po programu RGZ. Ima redne tedenske gasilske vaje, ki se jih člani povečini polnoštevilno udeležujejo. Ustanovilo je tudi pionirsko desetino, ki prav marljivo vežba ob nedeljah dopoldne. Nabavilo si je v preteklem letu svoj gasilski prapor, kateremu je kumoval MLO. Pri slavnosti razvitja, ki je bila pred starim magistratom, so sodelovala tudi sosedna društva.

Društvo šteje skupno 107 članov, in sicer: 74 operativnih članov, med njimi 4 članice, 5 mladincev, 5 samaritank, 12 pionirjev in 15 podpornih članov.

Na celjskem teritoriju v lanskem letu ni bilo večjih požarov, razen gozdnega požara v Košnici, ki so ga gasili pet dni in pet noči. Da je bilo tako majhno število požarov, je prav gotovo k temu pripomoglo to, da so gasilci vse leto vršili požarne oglede s pomočjo dimnikarjev. Zabeležiti pa je skupno 23 požarov. Od teh jih je bilo 10 v državnem sektorju, 1 na zadružnem in 12 na privatnem sektorju. Požari so bili večinoma v okolici, ko so bili celjski gasilci klicani na pomoč. Skupno opravljenih ur pri požarih je bilo 482.

Društvo je prejelo od Metsnega ljudskega odbora 714.000 dinarjev subvencije, od Poverjeništva za notranje zadeve pa prispevek za cevi, gume in akumulatorje v znesku 420.000 dinarjev.

Poleg mnogega gasilnega orodja poseduje društvo še 3 avtomobile. Skupna vrednost vsega gasilnega orodja in osebne opreme je ocenjena na 59,156.365 din.

V preteklem letu so skrbeli tudi za politično in strokovno izobrazbo svojih članov. Organizirana so bila politična, tehnična in strokovna predavanja. Vsa predavanja so bila zelo poučna.

Na občnem zboru so sprejeli še proračun za leto 1954 in načrt dela v prihodnjem letu. M. Č.

BOJAN ADAMIČ IN JANEZ LIPUŠČEK

sta na letošnjem »Obrtniškem plesu« v Celju močno dvignila prijetno razpoloženje. Prvi se je udeležil te prireditve kot častni gost »Ronny orkestra«, čigar član je bil dolga leta. Na spontano željo je zaigral motiv iz filma »Vesna«, enega zadnjih svojih glasbenih del. Občinstvo je z zanimanjem poslušalo ustvarjalca mlade jugoslovanske filmske glasbe, s katero je že danes dosegel evropski sloves.

Janez Lipušček, tenor ljubljanske opere, je uspelo izvedel obe ariji — posebno še nežno arijo Donizettija, ki se njegovemu liričnemu tenorju krasno prilega.

V zabavnem programu je vzbudil mnogo dobre volje mojster humorja Božo Podkrajšek.

»Ronny orkester« je z izvajanjem obširnega programa lepo proslavil svoj 20-letni jubilej, istočasno pa dopolnil »Obrtniški ples 1954« v res uspel večer. Pri tem je krepko sodeloval tudi Umekov kvartet.

IZ ŠTOR PRI CELJU

KOČARJEV LOVSKI BLAGOR!

Ko sta se preteklo nedeljo tov. Kočar Slavko in Vrečar Jurij oba iz Štor, podala na lov v Rifnik pri Šentjurju, je prvi, ki je strokovnjak v lovu na lisičjo zalego, podrl lep primer težke, 5—6 let stare lisice. Tov. Kočar najde poleg svojega odgovornega dela v Železarni Štore še vedno dovolj časa, da pomaga tamkajšnjim kmetom pri uničevanju tako škodljive in številne lisičje divjadi v tem kraju. V kratkem razdobju je to že njegov deseti primer odstrela, za kar mu Rifničani izrekajo vse priznanje in zahvalo ter želijo, da še pride med nje... F. K.

LJUDSKA UNIVERZA V CELJU

V četrtek, 18. februarja bo ob 19,30 predaval v predavalnici učiteljišča profesor - bibliotekar tovariš Ljubo Osterc o temi: O diplomatski službi. K zanimivemu predavanju vsi vljudno vabljeni!

Gibanje prebivalcev v Celju

od 1. do 8. februarja 1954

Rojenih je bilo 31 dečkov in 26 deklic.

Poročili so se:

Vegi Jožef, gradbeni delavec iz Žikovci 48 in Ficko Marija, gradb. delavka iz Vidonci 98; Šolinc Alojzij, trg. pomočnik iz Sv. Rozalije, Šentjur pri Celju, in Pajk Jožefa, trg. pomočnica iz Celja, Polule 38; Kovač Milko, ključavničar iz Celja, Pot na Lavo in Dimec Jožefa, nameščenka iz Lopate 1, Celje; Jakob Franc, mizarski pomočnik iz Celja, Stanetova 25 in Meško Matilda, bolničarka iz Celja, Ipavčeva 10; Košin Erih, magister farmacije iz Škofje vasi 14, Celje, in Vrečer Breda, magister farmacije iz Celja, Vrunčeva 5; Pušnik Frančišek, delavec iz Celja, Cret 12, in Verhovšek Jožefa, delavka iz Celja, Zavodna 41; Jager Franc, vodovodni instalater iz Celja, Mariborska 66, in Umek Ivana, nameščenka z Celja, Mariborska 66.

Umrli so:

Sorre Amalija, učiteljica v pokoju iz Laškega 37, stara 65 let; Mirnik Vincenc, delavec iz Celja, Ložnica 6, star 80 let; Mesarič Marija, roj. Lebič, gospodinja iz Celja, Mariborska 54, stara 71 let; Jaklič Alenka, otrok iz Velenja; Jerman Jožef, delavec iz Prebolda, star 43 let; Rehar Ivan, nočni čuvaj iz Celja, Mariborska 68, star 62 let; Medvejšek Martin, nameščenec v pok., star 93 let; Cencelj Frančiška, rojena Rebov, posestnica iz Celja, Tremerje, stara 80 let; Čečko Marija, roj. Pikl, gospodinja iz Celja, Zagrad 5, stara 84 let; Lednik Martin, posestnik iz Celja, Lokrovec 15, star 85 let; Podvornik Peter iz Celja, Lokrovec 25, star 14 let.

...in okolja

IZ SLOVENSKIH KONJIC

Občinski odbor SZDL v Slov. Konjicah je pretekli teden pripravil posebno predavanje o novih gospodarskih predpisih. Udeležili so se ga predstavniki podjetij iz Konjic in Zreč ter uslužbenci podružnice NB. Predavatelj tov. Mrzlikar iz gospodarskega sveta pri OLO Celje-okolica je v poljudnih besedah orisal osnovne politične in gospodarske elemente teh predpisov, hkrati pa je odgovarjal na številna vprašanja, ki so jih navzoči postavljali iz vsakodnevne prakse.

KAKO REŠITI TO VPRAŠANJE?

Da sem se odločil napisati te vrstice me je napotil nedavni razgovor z nekim uslužbencem, ki je svoj čas vršil razne upravne in personalne posle v podjetjih, kjer je bil zaposlen. Ko so se ta delovna mesta sčasoma ukinila, je začel s knjigovodsko službo. Mislim, da ta primer ni edini in da bi jih kaj lahko našli še v drugih podjetjh. Sicer v teh primerih ni važno, kaj je ta ali oni bil prej in kaj je danes, važno je, da so svoječasno bile potrebe take, da smo morali imeti v podjetjih taka delovna mesta in na teh sposobne ter predane ljudi, saj so imeli zelo odgovorne naloge. Ker mnogokrat posebne kvalifikacije ali druge strokovnosti niso imeli, so pač bili premeščeni na druga delovna mesta, seveda več ali manj kot začetniki z nižjo plačo.

Prav tu pa nastane vprašanje: kako omogočiti tem ljudem boljše prejemke, ki bi si jih z ozirom na število službenih let gotovo zaslužili. Recimo, da je nekdo drugi bil vsa ta leta v knjigovodski službi, se tam ščasoma usposobil in dobil potrebno strokovno znanje ter je danes že lahko samostojni knjigovodja. Če je takrat prvi bil na takih delovnih mestih, ki so bila potrebna, torej pač ni sam kriv, če danes nima posebne strokovne sposobnosti, ima pa obilo upravno-političnih izkušenj. Gledano iz tega stališča bi bilo pač potrebno rešiti ta vprašanja plač za take ljudi in bi morda bilo prav, če bi jim razen plač za tisto delovno mesto, kjer so sedaj nastavljeni, priznali morda še poseben dodatek, ki bi ga imenovali dodatek na leta službe. Seveda je presoja vsakega posameznega primera stvar podjetje, posebej pa še političnih organizacij, ki morajo tudi tu reči svojo besedo. V. L.

Nekaj pripomb k članku:

»ČLANI ZB V SLOV. KONJICAH SO PONOSNI NA SVOJE DELO«

Ko sem prečital gornji članek v zadnji številki »Savinjskega vestnika«, nikakor nisem mogel verjeti vrstam in se bridko načuditi, da se kaj takega more še zgoditi v naši socialistični, svobodni domovini, namreč, »da se nekateri izletniki, posebno iz Avstrije zelo nespodobno obnašajo pri grobovih talcev na Frankolovem, ki predstavljajo za naše narode nepozaben spomenik fašizma. Bil je celo primer, ko so izletniki iz Avstrije pri grobovih izstopili z avtobusa, pljuvali na grobove in celo hoteli odnesti napisno tablo žrtev«. Tako pisec gornjega članka...

Če so ta sramotni akt v resnici napravili tujci-izletniki iz Avstrije pri grobovih talcev na Frankolovem, potem pač lahko s prstom pokažemo na krivdo marsikoga izmed onih, ki tam v bližini bivajo in so to podlo dejanje na lastne oči videli. Mar ni to neodpustljiv zločin?

Pri vsem tem pa se vprašam: kako dolgo bo še tolika naša mlačnost ter nebudnost ZB in ZK, kakor tudi vsakega posameznega državljana? Ali ne kaže vsak tak drzen primer takoj javiti oblastem, organom LM.

Če pa teh ni, pa naj bi obračunali s takšnimi pritepenci izzivači-zlikovci iz inozemstva na licu mesta, da bi še enkrat občutli naše krepke partizanske pesti!... F. K.

IZ NAZARJA

Po daljšem času se zopet oglašamo, da se ne bo reklo, da v Nazarjih morda spimo spanje pravičnega. Pa ni tako! Se kar gibljemo, posebno živahno pa v komunalni dejavnosti. Pridno gradimo vodovod, ki bo do poletja gotov in bo zalagal z dobro pitno vodo vso vas. Saj smo zdrave pitne vode doslej pogrešali. Vodovod bodo dobile tudi vse stavbe, ki so sedaj v gradnji. In teh ni malo. Saj grade naši delavci okoli petnajst novih hišic, uprava LIP sama pa stanovanjski blok, na katere prostore že čaka več reflektantov. Ko bo dograjen ta blok, pričnejo z gradnjo drugega.

Tudi šolo bomo pričeli graditi na pomlad. Vendar smo odklonili prvotni načrt paviljonskega sistema in se odločili za moderno šolsko stavbo. V dosedanjih prostorih šola pač ne more dosegati tistih učnih uspehov, ki jih vsi želimo. Šola, prosvetna dvorana, kino in veselice pač ne morejo biti v isti stavbi in pod isto streho.

Nujno potrebne bi bile tudi sobe za tujce. Je res nerodno, da morajo tujci, ki prihajajo v precejšnjem številu po opravkih v Nazarje, hoditi prenočevat v Mozirje, ker v Nazarjih za to ni potrebnih prostorov. Sicer pa Mozirčanom vračamo milo za drago, kajti tujci, ki prihajajo v Mozirje, tamkaj ne dobijo hrane in prihajajo v Nazarje na kosilo in večerjo... Čas bi že bil, da se napravi tem razmeram v obeh krajih enkrat konec. Mozirje se je zganilo, zganiti se bomo morali tudi mi, če bomo hoteli govoriti o kulturni postrežbi tujcev in naših ljudi. Ali ne mislite tudi vi tako?

IZ ŠMARTNEGA OB PAKI

Seja občinskega odbora SZDL

Pretekli teden je bila seja občinskega odbora SZDL ob navzočnosti predsednikov in tajnikov vaških odborov, zastopnikov množičnih organizacij in občinskega ljudskega odbora.

Marsikateri problemi so bili potrebni razjasnitve, zato je bilo prav, da so se zbrali vsi tisti, ki morajo biti zainteresirani na uspešnem delu naše vseljudske organizacije.

V splošnem lahko rečemo, da se je delo v organizacijskem pogledu v zadnjem obdobju okrepilo povsod tam, kjer se odbori in člani zavedajo svojih dolžnosti. O vaškem odboru Paška vas tega ni mogoče reči, kajti tam še danes pravzaprav ne vedo, katere funkcije imajo posamezni izvoljeni odborniki in to kljub temu, da gremo že ponovno na volitve vaških in občinskih odborov.

Na seji so največ razpravljali o potrebi množičnih sestankov SZDL, ki bodo te dni v vseh vaških enotah, na katerih bodo predlagali kandidate za bodoče odbore in delegate za občinsko konferenco SZDL. Za bodoče odbornike naj bi izbrali osebe, v katere imajo ljudje največ zaupanja, ljudje, ki bodo in so že s svojim delom pokazali, da so v resnici pripravljeni delati v dobro za celotno ljudsko skupnost. Gledati pa bo pri tem tudi na to, da se tisti, ki so še danes preobremenjeni z raznimi funkcijami, razbremene in se to delo porazdeli tudi na druge, kajti le tako bo lahko delo boljše in uspešnejše.

Pri komunalnih vprašanjih so razpravljali o nadaljevanju regulacije Hudega potoka, o pripravah za gradnjo šole itd. Govorili so tudi o ljudskih knjižnicah, ki so — priznajmo odkrito — močno zapostavljene. Od nikoder ne dobe potrebnega denarja za nabavo novih knjig, kljub temu, da je knjig dovolj v prodaji in da jih je samo v Sloveniji za nekaj milijonov neprodanih. Temu vprašanju pa bo treba posvetiti le malo več pozornosti. Občinski in okrajni odbori naj gledajo, da bodo v novih proračunih zagotovljeni potrebni krediti, kajti denar, izdan za knjige, ki so namenjene ljudski izobrazbi, se bogato obrestuje.

KZ LAŠKO — ZAKAJ TAKO?

Upravni odbor KZ Laško je odpovedal delovno razmerje uslužbencu Jožetu Bezgovšku iz Vrha nad Laškim, ki je bil v zadrugi zaposlen kot lesni manipulant. Pri tem odbor ni upošteval, da je imenovanemu bila ta služba edini vir dohodkov, medtem ko imajo v službi ljudi z veliko večjo možnostjo preživljanja (dvojne plače, pokojnina itd.). Je to zgolj birokratski postopek ali pa je vmes bojazen pred odpuščenim, ki bi lahko kot zaveden član SZDL kritiziral nepravilnosti v zadrugi? M. A.

KAKO JE Z ELEKTRIKO RIFENGOZD—BRSTNIK

Pred dvema letoma je bil osnovan elektrifikacijski odbor za Rifengozd—Brstnik. Lani je odbor zbral precej sredstev, toda od takrat je vse spet zaspalo. Bilo bi prav, če bi svet za komunalno pri občinskem odboru to vprašanje spet spravil v tek, da ne bo Rifengozd, ki je tik ob vodu visoke napetosti, zadnji pri elektrifikaciji. M. A.

Gibanje prebivalcev v celjski okolici

v času od 1. do 8. 2. 1954

Rojenih je bilo 10 dečkov in 12 deklic.

Poročili so se:

Užman Štefan, poljedelec iz Hrastja, občina Žusem, in Sarlah Martina, poljedelka iz Dobrine; Žaler Valentin, delavec z Hrastja, obč. Žusem in Polutnik Julijana, poljedelka iz Dobrine; Drobne Viktor, delavec iz Dobrine in Hrvatič Marija, poljedelka iz Dobrine, oba obč. Žusem; Pilko Martin, delavec iz Loke, in Ratajc Ana, poljedelka iz Loke, oba obč. Žusem; Sehur Alojz, čevljar iz Praprotna, obč. Planina, in Koprivc Kristina, gosp. pomočnica iz Št. Vida pri Planini; Žagar Ferdo, učitelj iz Brez, obč. Breze in Štor Marija, učiteljica, stanujoča prav tam; Jager Anton, tov. delavec iz Ogorevca, občina Šentjur, in Cmok Ana, trg. pomočnica iz Pečovja, obč. Store; Marič Anton, zidar iz Štor in Žagar Jožefa, kuharska pomočnica, stanujoča prav tam; Čadej Vid, poljedelec iz Jesenika, občina Planina pri Sevnici in Palčnik Dorica, poljedelka iz Kompol, obč. Store; Šajevic Alojz, rudar iz Rifengozda, obč. Laško, in Cvetrežnik Veronika, tov. delavka, stanujoča prav tam; Jekl Franc, tov. delavec iz Zadobrove in Cvetrežnik Pavla, tov. delavka iz Rifengozda, obč. Laško; Mehle Bernard, tov. delavec iz Polžnice, obč. Laško, in Oblak Neža iz Harja; Pristovnik Alojz, tesar iz Sojeka, obč. Slov. Konjice, in Šelih Ivana, šivilja iz Sp. Slemena, obč. Dramlje; Tadina Janez, delavec iz Vel. Rodne, obč. Rogaška Slatina, in Jecl Ana, poljedelka iz Gornje vasi, obč. Šmarje pri Jelšah; Čaglič Stevo, kapetan JA iz Lovrana in Prica Ksenija, nameščenka z Mestinja, obč. Šmarje pri Jelšah; Rebevšek Ivan, pismonoša iz Razdelja, občina Strmec, in Mešl Cecilija, poljska delavka iz Strmca, obč. Dobrna; Es Viljem, trg. poslovodja iz Nove vasi in Herman Silva, trg. pomočnica iz Pristave, obč. Dobrna; Popek Karol, poljski delavec iz Pristave, obč. Dobrna in Pušnik Jožefa, poljska delavka iz Vinske gorice; Bele Peter, kmetovalec iz Žahenberca, obč. Rogatec in Gajšek Marija, kmetovalka, stanujoča prav tam; Bukšek Stanislav, delavec iz Žahenberca in Kupec Angela, kmetovalka iz Rogatca; Gornik Jožef, trg. pomočnik iz Šoštanja in Rudl Marija, uslužbenka iz Sp. Gorč, obč. Braslovče; Žaberl Alojz, kmet iz Vodenovega, obč. Šmarje pri Jelšah, in Skale Angela, poljedelka iz Sv. Lovrenca pri Šmarju.

Umrli so:

Lipovšek Franc iz Hrastja, obč. Žusem, star 8 mesecev; Turnšek Terezija, preužitkarica z Dobrine, obč. Žusem, stara 89 let; Berk Marija, preužitkarica z Brestovca, obč. Rogaška Slatina; Bobek Jožef, preužitkar iz Šentvida pri Planini, star 86 let; Kramperšek Andrej, dojenček iz Prožinske vasi, obč. Store; Jančič Gašper, upokojenec iz Tehanja, star 69 let; Tratnik Alojz, upokojenec iz Brez, obč. Breze, star 76 let; Golob Marija, gospodinja iz Radoblja, obč. Laško, stara 83 let; Studin Marijana, kmetovalka iz Lažiša, obč. Laško, stara 67 let; Suster Andrej, preužitkar z Tevč, obč. Laško, star 74 let; Korenjak Uršula, preužitkarica iz Laz, obč. Dramlje, stara 84 let; Mlinarič Franc, otrok iz Dragomile, obč. Šmarje pri Jelšah; Sket Neža, upokojenka iz Lemberga, občina Šmarje, stara 75 let; Krajnc Franc, preužitkar iz Brezove, obč. Šmartno v Rož. dol., star 79 let; Križan Alojzija, gospodinja iz Trlične, obč. Rogatec, stara 65 let; Bukšek Luka, kmetovalec iz Strmca, obč. Rogatec, star 74 let; Vajncerl Julijana, zasebnica iz Prekope, stara 81 let; Leonardi Tomaž, posestnik v Dobriču, občina Polzela, star 91 let; Korošec Valentin, kmet iz Letuša, star 85 let; Stepihar Ferdinand, poljski delavec iz Vrbe, občina Dobrna, star 65 let; Dupelnik Mihael, prevžitkar iz Lokovine, občina Dobrna, star 85 let; Vouga Marija, gospodinja iz Predenca, obč. Šmarje pri Jelšah, stara 65 let; Štros Leopold, krojač iz Sv. Barbare, občina Šmarje pri Jelšah, star 88 let.

LMS in mladina na učiteljišču v Celju

Tudi v Celju iščejo osnovne mladinske organizacije novih poti, novih oblik v vzgojnem in organizacijskem delu. V tem sestavku bi se rad omejil le na drobno, na videz nepomembno vprašanje, kako so celjski učiteljiščniki volili delegate za Okrajno konferenco LMS. Poleg tega pa bi spregovoril nekaj o njihovem delu in stremljenjih.

Osnovna organizacija LMS na Državnem učiteljišču je ena tistih naših organizacij, ki si vztrajno prizadeva vzgojiti našega mladega človeka v zavestnega socialističnega borca, pri tem pa beleži uspehe pa tudi neuspehe. Njeni člani so taki, kot so v splošnem vsi naši člani, polni mladosti in energije, zdravi in revolucionarni, vendar je njihova zavest, tako kot pri nas vseh, še vedno obremenjena s kopico raznih predsodkov, ki so dediščina preteklosti, dediščina miselnosti stare družbe.

Pred Okrajno konferenco LMS je organizacija volila svoje delegate. Ker ni bilo zaradi objektivnih težkoč mogoče sklicati skupne šolske mladinske konference, je ŠK LMS sklenil, da bodo volitve po razredih, odnosno volilnih enotah, ker je organizacija imela manj delegatov, kot je razredov na zavodu. V vsaki enoti naj bi mladinci izvolili katerga koli tovariša in to na način, ki ga sami zahtevajo. Šolski komite, niti razredni predsedniki, niso predvideli ali kandidirali niti enega delegata. Skratka, vsa iniciativa je bila v rokah mladine.

Vsi sestanki so potekali izredno pestro. Predvsem se je razpravljalo o združitvi Mestnega in Okrajnega komiteja LMS, o procesu razvoja komun, o »djilovščini«, o delu in nalogah naše organizacije, predvsem pa o perečih problemih mladine. Predvsem so mladinci grajali Djilasov odnos do mladinske organizacije, njegovo zahtevo za njeno likvidacijo.

Tudi volitve so potekale zelo živahno. V nekaterih razredih oziroma enotah je mladina odklonila tajno glasovanje in se soglasno odločila za najboljše tovariše, kjer so pa bila mišljenja deljena, so bile tajne volitve. Izvoljena delegacija bo res lahko zastopala članstvo svoje organizacije na Okrajni konferenci, kjer so v njej najboljši mladinci in mladinke.

Predvsem hočem poudariti to: brez slehernih preventivnih mer, brez kandidacijske in volilne komisije in brez kakršne koli agitacije za kandidate, je mladina izvolila res svojo delegacijo. Mislim, da je to velik napredek in da se bomo morali takih in sličnih organizacijskih oblik vse bolj posluževati. Odkrito moramo priznati, da še ne zaupamo dovolj mladini, da gledamo nanjo še vse preveč starokopitno in birokratsko. Zavedajmo se, da bomo uspešni pri svojem delu le tedaj, ko bomo zavrgli najrazličnejša stara gledanja, ki nas bremene in posegli po tistih naravnih in stvarnih vzgojnih možnostih, ki jih pred nas postavlja naš družbeni razvoj, naša stvarnost.

S. V.

Iz sodne dvorane

OKROŽNO SODIŠČE

OSTRE KAZNI GA NISO SPRAVILE NA PRAVO POT

Smodič Ivan, rojen leta 1925 v Trbovljah, je bil zaradi tatvin že trikrat kaznovan. Prvič na 8 mesecev, drugič na 5 let in tretjič na 1 leto in 8 mesecev strogega zapora. Dne 14. novembra 1953 je prišel iz Kazensko poboljševalnega doma. Že naslednjega dne zjutraj je na postaji v Trebnjem na Dolenjskem ukradel kretničarju Benčini plašč, ko ga je Benčina povabil na toplo. Dan nato se je Smodič pojavil v kolesarnici »Celuloze« v Vidmu pri Krškem in tam ukradel skoraj novo dvokolo. Odšel je v Kočevje in tam ukradel na vrtu Kolodvorske restavracije nekaj perila, ki se je tam sušilo, iz delavske spalnice GAP v Kočevju pa je ukradel šoferju Alojzu Gale zapestno uro. Dne 25. novembra se je pojavil v Trbovljah in vzel iz treh kopalnic tamošnjih industrijskih podjetij delavcem razna oblačila. Smodič je nepoboljšljiv in ga dosedanje ostre kazni niso spravile na pravo pot. Pri sodišču se je izgovarjal, da ne sme uživati alkoholnih pijač, ker potem ne ve, kaj dela. Sedaj je poskusilo sodišče, da ga spravi na pravo pot s sedemletnim strogim zaporom. Smodič pa s kaznijo ni zadovojen in pravi, da se bo pritožil.

UJEL SE JE V PAST

42-letnega kmetovalca Štiha Jožeta iz Brezne gore, občina Hum ob Sotli, je Škrabl Jurij že dalj časa sumil, da mu hodi krast vino v njegovo zidanico v Pristovcu pri Rogaški Slatini. Škrabl je hodil večkrat na prežo, vendar ga ni mogel ujeti. Nato je nastavil mino pod streho, koder je Štih hodil v zidanico. Na dan volitev 22. novembra leta 1953 je prišla Škrablu povedat soseda, da je v njegovi zidanici ponoči nekaj počilo. Škrabl in organi LM so ugotovili, da je storilec hotel zopet v klet skozi streho na istem mestu, da pa je z napravljanjem odprtine obenem potegnil za vžigalnik mine. Eksplozija je storilca samo nekoliko osmodila, ker je bil glavni učinek eksplozije usmerjen drugam. Storilec je pustil na strehi svojo kapo, našli pa so tudi sledove krvi in tujo lestvo. Organi LM iz Rogaške Slatine so si dali veliko truda, da bi izsledili lastnika kape in poškodovanca, ki mu je eksplozija mine spustila nekoliko krvi. Ljudje na oni strani Sotle so opazili, da je predsednik volilne komisije sumljivo osmojen. Nekateri so tudi potrdili, da je kapa njegova last. S tem je bil utemeljen sum, da je tat Štih. Organom LM se je pri aretaciji uprl in so ga morali z vozilom odpeljati na postajo LM v Rogaško Slatino. Prišlo je tudi na dan, da je Štih Jože dne 6. avgusta 1953 iz prodajne mize v poslovalnici Dom v Rogaški Slatini vzel 4,60 metrov finega kamgarna, vrednega 24.840 dinarjev. To tatvino so mu dokazali, ker je bil oblečen v obleko iz ukradenega kamgarna. Ljudje dolžijo Štiha še raznih vlomov to- in onstran Sotle, ki so sedaj, ko je Štih na varnem, ponehali. Z ozirom na neko še neprestano 6-mesečno kazen, na katero je bil Štih obsojen tudi zaradi tatvine, mu je sodišče prisodilo skupno kazen 2 leti in 4 mesece strogega zapora.

NI SPOŠTOVALA TUJE LASTNINE

Ojstršek Angela, brez stalnega bivališča, že predkaznovana, je 27. oktobra lani Mariji Valenčakovi pri Marku nad Trbovljami vzela več oblačilnih predmetov v vrednosti 10.300 dinarjev. Dne 24. novembra lani pa je Valenčakovi zopet ukradla 2000 dinarjev. Obakrat je skozi okno zlezla v zaklenjeno stanovanje. Da bo v bodoče spoštovala tujo lastnino, bo sedela 1 leto in 8 mesecev v strogem zaporu.

OKRAJNO SODIŠČE

S SUROVIM RAVNANJEM POVZROČIL SMRT SVOJEGA OTROKA

53-letni Verdel Ivan iz Dobrne se je leta 1936 priženil na Teržanovo posestvo v Šentjungerti pri Žalcu, kjer je poročil domačo hčerko Terezijo. Na tem posestvu sta poleg zakoncev živeli še ženina mati in ženina sestra Frančiška. Na posestvu, ki meri 35 ha, je bil edini moški Verdel. Ta je napram ženskam vedno surovo nastopal, tako da je tašča kaki dve leti kasneje umrla, žena Terezija pa leta 1951. Tako je obdolženec ostal vdovec na posestvu. Z njim je ostala ženina sestra Frančiška, njegovi dve hčerki Marija in Frančiška ter sin Rafko, kateri je sedaj star komaj 9 let. Med sosedi je splošno znano, da je Verdel v treznem stanju priden delavec, kadar pa se napije, kar se pogosto zgodi, je pa surov in nasilen. Svojci so v takem primeru večkrat zbežali od doma in prenočevali v senikih, pri sosedih ali celo v gozdu. Tako je bilo tudi 24. oktobra 1953, ko se je vrnil vinjen domov od sosedov. Iz strahu pred njim je njegova svakinja že prej zbežala od doma. Njegovi hčerki Marija in Frančiška pa sta kurili krušno peč. To očetu ni bilo prav in se je nad obema pričel kregati. Ker sta vedeli, da je v takem primeru tudi nasilen, sta odšli iz hiše prenočevat na senik. Tam ju je zjutraj našel oče in ju začel pretepati. Obe sta skočili iz senika, pri tem pa je Marija padla na glavo in si resno poškodovala hrbtenico. Na posledicah poškodb je Marija v celjski bolnici umrla. Sodišče je Ivana Verdela obsodilo na 2 leti zapora.

BREZ DOVOLJENJA PREKO DRŽAVNE MEJE

je odšel 15. maja 1958 Škorc Slavko iz Celja, po poklicu barvar, sedaj brez zaposlitve. Državno mejo je prekoračil v bližini gore Pece in odšel v Avstrijo, odkoder se je pozneje zopet vrnil v Jugoslavijo. Zaradi kaznivega dejanja prepovedanega prehoda čez državno mejo je bil Škorc obsojen na 4 mesece zapora.

Telesna vzgoja in šport

Alpinizem — prvi steber planinstva

RAZGOVOR S TOV. DEBELJAKOM IN KOČEVARJEM — NAJBOLJŠIMA JUGOSLOVANSKIMA ALPINISTOMA

Kje drugje kot v planinskem svetu najdeš tudi v zimskem času alpinizmu zveste ljudi. Debeljaka in Kočevarja sem našel zadnje dni na Golteh, kjer sta preizkušala svoje znanje za spremembo na smučeh. Vrvi in klini še čakajo doma na »svoj čas«, le spalna vreče pa že tudi na Golteh pride kar do praktične uporabe. Kot smučarja in prijatelja visokogorskega smučanja me je predvsem zanimalo vprašanje naše zimske alpinistike in visokogorskega smučanja sploh. Na posamezna vprašanja sem dobil naslednje odgovore:

Kaj mislita o zimski alpinistiki?

»To je naš najlepši, obenem pa najnevarnejši šport. Alpinistika že v letnem času predstavlja vrhunske storitve, pozimi pa se mora sleherni alpinist boriti še z mrazom, snegom, ledom, naporom in raznimi objektivnimi nevarnostmi, ki so v zimskem času večje (padajoče kamenje, plazovi). Prva leta po vojni je zimski alpinizem pri nas zavzel velik razmah. Seveda za te vrste športnega udejstvovanja nismo bili dovolj opremljeni. Rezultat te širine je zahteval veliko število nesreč (amputiranih pa tudi večje število smrtnih primerov). V teh letih je bil duševni zagon ob riskantni opremi res prevelik. Saj tudi midva ne bi danes tvegala tistih smeri, ki sva jih ob pomanjkljivi opremi plezala pred petimi leti!«

Kakšno je stanje danes?

»Kot povsod v življenju, tako velja tudi za zimsko alpinistiko — kvantiteta pada, ostaja le še kvaliteta! In še danes si privoščijo zimske vzpone le tisti najkvalitetnejši plezalci, ki so temeljito opremljeni. Včasih smo plezali smeri po dva dni z bivakom v steni (na prostem) brez spalnih vreč... Pri nas danes manjka osnovne opreme za treninge, pišejo pa že o odpremi v Himalajo! Nam danes manjkajo izkušnje plezanja v ledu, saj ga pri nas skorajda ni. Te izkušnje bi morali nabirati v Alpah! Imamo tehnično sposoben kader, potrditev za to nam služijo težko preplezane smeri v zadnjih letih doma in izven države. Ponavljava, da je oprema naša najbolj boleča točka! Specialne opreme za zimsko alpinistiko nimamo, niti je ne daje PZS. Pred leti smo dobili moderne najlon vrvi, ki pozimi ne zmrznejo kot konopljenke, danes so te vrvi že obrabljene, potekla jim je že življenjska (uporabna) doba — novih pa ni! Tudi klini, ki jih končno izdelujemo doma, so predragi, saj stane komad 90 din. Za težko prvenstveno smer potrebuješ okrog 40 klinov, pri kateri pa večje število ostane celo v steni. Kar pomislite, kakšni izdatki so to! Kje je dobra obutev, perilo, spalne vreče, vrvi itd. Kompletna oprema za zimskega alpinista znese kar 170.000 din. Jasno je, da si še tako požrtvovalen alpinist ne more privoščiti s svojimi prejemki kompletne opreme.«

Ali kažejo planinske organ. razumevanje in pomoč pri nabavi opreme?

Rado Kočevar: »PD Ljubljana-matica kaže potrebno razumevanje in tudi v mejah finančnih možnosti pomaga alpinistom pri nabavi moderne opreme. Pred leti je pomagala tudi PZS!«

Ciril Debeljak: »PD Celje kaže malo razumevanja za alpinizem. Tej športni panogi v planinstvu je v naših društvenih vrstah močan zagovornik sam predsednik tov. Tine Orel, ostali odborniki pa ji niso preveč naklonjeni. In vendar je alpinizem prvi steber planinstva! Gorski svet je Celju močno odmaknjen. Mesečno odštejem iz svojih prejemkov lepe tisočake, da pridem v območje gorskih sten. Sicer pa — kaj bi pripovedoval...«

In vendar je Ciril Debeljak po svojih alpinističnih podvigih športnik kvalitetnega razreda našega atleta Staneta Lorgerja! Kdo bi se ne spominjal njegovih lanskih uspehov v Dolomitih, ki veljajo za mojstrsko šolo plezanja. S svojimi storitvami je presenetil vso jugoslovansko javnost. Upravičeno se vprašajmo — ali za človeka tolikšne kvalitete res ni več razumevanja pri gospodarsko tako krepkem PD Celje? Zakaj bi prav v Celju zanemarjali športno plat planinstva? Planinska organizacija je vendarle dolžna, da z vsemi razpoložljivimi sredstvi podpira pravo planinsko športno aktivnost svojega članstva!

Kaj mislita o visokogorskem smučanju?

»Visokogorsko smučanje je del zimskega alpinizma. Je mnogo lepše, daje nam precej prijetnega razvedrila, zahteva pa znatno manjše napore. Trdim, da je to najlepša oblika smučanja, ki pa zahteva dobro obvladanje osnovnih elementov smučanja, poznavanje snega in nevarnosti v gorah. Pri nas je ta oblika smučanja še slabo razvita, gojijo jo predvsem alpinisti. Z organizacijo množičnih izletov bi za to obliko smučanja pridobil marsikaterega nedeljskega smučarja!«

Kakšne načrte imata v letošnjem letu?

»Načrtov je dovolj, njihova izvršitev pa je odvisna od snega in še vrsto drugih težav (dopusti...). Nameravava v Julijce in Savinjske. Triglavska stena pozimi še ni docela obdelana. Največja zimska problema v tej steni bi bila: Prusnikova in Čopova smer. V Kamniških je še neraziskan svet v skupini Rink, Grintavcev in sploh severne stene Kamniških nad Jezerskim. Skupno turo planirava v Triglavsko steno, v družbi svojih društvenih tovarišev pa še vrsto plezarij po Julijskih in Kamniških Alpah.«

Kakšne izglede pripisujeta zimski alpinistiki?

»Razmaha v širino ne moremo pričakovati. Najbolj odporni alpinisti bodo ostali zvesti stenam tudi v zimskem času! Recimo — od 100 alpinistov bo ostalo zvestih le 10 zimski alpinistiki! Danes lahko kar preštejemo naše zimske alpiniste: Ljubljana — Kiler, Levstik; Jesenice — Krušič; Celje — Fajgl in Mirnik! Imamo še vrsto starejših, ki jih nisva omenila. Skromna številka...«

Tej skromni številki moramo seveda prišteti še oba vrhunska alpinista, s katerima sem vodil omenjeni razgovor. Še nekaj splošnih izmenjav raznih vprašanj in že sta mi oba odhitela v dolino. Razgovor pa sem vrgel na papir, ker je bil zanimiv in ker v našem časopisju le redko čitamo o tej vrsti športne aktivnosti.

K članku za in proti športnim dnevom na šolah

Če se ne bi nepodpisani avtor članka pod gornjim naslovom dotaknil »nekega pisca z II. gimnazije v članku Roditeljski sestanki, da pretirano gojenje športa zavira učni uspeh mladine in da je ta trditev brez dvoma nekoliko čudna«, ne bi segel po peresu. Ugotavljam pa, da v članku »Roditeljski sestanki« o športnih dnevih na šolah sploh nisem razpravljal. Ugotovitev, da pretirano gojenje športa mnogim dijakom škoduje pri učenju, ni moja, marveč nekaterih prizadetih staršev. Moja napaka je pač v tem, ker nisem natančneje obrazložil, *kdaj* in *kako* je *pretirano* gojenje športa za dijaka škodljivo. Noben resen pedagog ne more trditi, da bi bilo *organizirano* gojenje športa krivo slabih učnih uspehov. Nasprotno: še priporočati ga je dolžan, ker se z njim razvijajo tudi učenčeve umske zmožnosti. Za pretirano gojenje športa se naj smatra le tisto, pri katerem dijak ‚zabije' ves prosti čas in pri tem na učenje popolnoma pozabi in škoduje tudi svojemu zdravju. Niso redki primeri, ko starši tožijo, da otroka ne morejo ločiti od žoge, čeprav ima v redovalnici vrsto nezadostnih ocen. Gre pri tem samo za določitev meje med koristjo in škodo. Strinjam se s tovarišem dopisnikom, da se naša mladina še premalo udeležuje smotrne telovadbe in organiziranega športa. Niti ne trdim, da je pretiravani šport edini krivec slabih učnih uspehov. To je bilo v članku tudi nakazano.

O novo uvedenih športnih dnevih so mnenja zelo različna. Moje osebno gledanje zanje teži za tem, da se ne bi ukinili, marveč čim bolj izpopolnili. To pa ni zadeva posameznika, marveč celotnih učiteljskih kolektivov in končno tudi staršev.

J. K.

TESNA POVEZANOST CELJSKIH ŠPORTNIKOV Z ARMADO

Preteklo soboto in nedeljo je celjska garnizija JLA slavila 10. obletnico VII. srbske brigade. Slavje je bilo združeno z organizacijo večjega števila športnih prireditev, na katerih so poleg pripadnikov JLA sodelovali številni športniki in telovadci celjskih društev, šol in delovnih kolektivov.

V Domu Partizana Celje-Gaberje je otvoril športna tekmovanja komandant mesta podpolkovnik Vid Jerič, godba JLA mariborske garnizije pa je zaigrala državno himno. Največ gledalcev so imeli odbojkarji. Kar 6 moštev se je borilo za zmagovalni pokal. Tokrat je ekipa Partizana Celje-Gaberje odpravila vse svoje nasprotnike uspešno. Za presenečenje je poskrbela tudi ekipa Celjske tiskarne, ki je že v prvi igri izločila najnevarnejšega kandidata za 1. mesto — nogometaše Kladivarja. — **Rezultati:** Tiskarna : ND Kladivar — 2 : 1, Partizan Gaberje : II. gimnazija — 2 : 0, Partizan Gaberje : JLA — 2:0, Partizan Gaberje : Tiskarna — 2:4. Lep pokal je komandant mesta potemtakem izročil Partizanu Celje-Gaberje.

Kegljači so nastopili na turnirju v narodnem slogu, moštva pa so se zvrstila takole: Tehnometal 262 kegljev, Kovinar Štore, Tovarna emajlirane posode in JLA.

Patrolni tek s streljanjem pa je v nedeljo dopoldne zbral na startu kar 21 patrol. Tudi na tem tekmovanju so zmagali odlični strelci bratje Tržani, ki so nastopili za SD Tempo; sledijo: patrola JLA in II. patrola SD Tempo. Atleti Kladivarja so zopet dosegli na progi najboljši čas, vendar jih zaradi slabega streljanja ne najdemo v ospredju. Brez konkurence je ženska ekipa Tempo osvojila zmago. Tudi pri patrolnem teku je zastopnik JLA tov. kapetan Zlokapa nagradil najboljša moštva s praktičnimi darili, zmagovalna ekipa pa je prejela puško.

PRIZNANJE CELJSKEMU KLADIVARJU

Na skupščini Zveze športov Slovenije, ki je bila pretekli teden v Ljubljani, je bilo izrečeno priznanje za uspešno športno delo v preteklem letu atletskemu in nogometnemu društvu Kladivar, kot posamezniku pa našemu uredniku športne rubrike tovarišu Karlu Jugu. Čestitamo!

Več o zaključkih skupščine v prihodnji številki lista.

SLABA UDELEŽBA NA PARTIZANSKIH SMUČARSKIH TEKMAH

V nedeljo dopoldne je bilo na Golovcu v Celju okrajno partizansko prvenstvo v smučarskem patrolnem teku. Kljub 25 društvom Partizana v Celju in okolici se je tekmovanja udeležilo le 5 društev! Nastopilo je vsega 9 patrol, 4 članske, 5 mladinskih in niti ena ženska ekipa. Vse priznanje zasluži mlado društvo Ljubečna, ki se je tekmovanja udeležilo kar z dvema patrolama.

Rezultati: člani: 1. Partizan Celje-mesto (Golež, Sušn, Geršak) — 30,40 na 6 km; 2. Šentjur (Urbajs, Oset, Muškatevc) — 32,48; 3. Gomilsko 34,22 in 4. Laško 38,06 min. — Mladinci — proga 4 km: 1. Šentjur (Ban, Krumpak, Arzenšek) — 20,52; 2. Ljubečna II. (Inkret, Šumak, Naglič) — 21,38; 3. Laško — 22,31; 4. Gomilsko — 32,49 in 5. Ljubečna I. — 25,22 min. — Organizacija tekmovanja je bila brezhibna. Zmagovalni ekipi bosta v nedeljo zastopali v Kočevju oba celjska okraja na republiških tekmah.

SREDNJEŠOLSKA SMUČARSKA TEKMOVANJA

V nedeljo, dne 14. t. m. bodo številna tekmovanja na smučeh naše srednješolske in vajeniške mladine. Na Celjski koči se bodo ob 10. uri pomerili v veleslalomu smučarji iz okrajev Krško, Trbovlje, Celje-mesto, Celje-okolica, Šoštanj in Slovenj Gradec. V Celju — na Golovcu — bodo istega dne ob 10. uri nastopili tekači: mladinci na 6 km, mladinke na 4 km. — Tekmovanja v skokih pa bodo za skakače iz Celja, Krškega in trboveljskega okraja v Trbovljah na 25-metrski skakalnici po prihodu jutranjih vlakov, za okraje Celje-okolica, Slovenj Gradec in Šoštanj pa v Šoštanju prav tako dopoldne na 25-metrski skakalnici. Najboljši smučarji in smučarke iz conskih tekmovanj se bodo 21. t. m. udeležili zimskih smučarskih iger pri Joštu nad Kranjem za prvenstvo srednjih šol Slovenije.

SKAKALNA ŠOLA

Okrajna zveza društev »Partizan« Celje je razpisala tečaj za smučarske skakalce, ki bo od 21. do 28. februarja v Vojniku pod vodstvom strokovnjaka za smučarske skoke iz Ljubljane. Na terenu rasejo smučarske skakalnice, skakalci pa nimajo potrebnega znanja. Tako bo omogočeno vsem interesentom iz okrajev Šoštanj, iz Celja-okolice in mesta, da si v enotedenskem tečaju pridobijo potrebne osnove za skakalni šport. Prijave za tečaj je dostaviti do 17. t. m. »Partizanu«, okrajni zvezi v Celju.

DRSALNA REVIJA

Tudi letos so nas obiskali drsalci v umetnem drsanju iz Ljubljane, ki so na drsališču Kladivarja izvedli dva nastopa. Za obe prireditvi je bilo veliko zanimanje gledalcev, saj je vsakemu nastopu prisostvovalo preko 1000 gledalcev. Šestnajst drsalcev je v petnajstih točkah programa pokazalo stopnjo umetnega drsanja pri nas. Kljub šolanju mlajših moči na Dunaju lahko trdim, da od lanskega leta naši drsalci v umetnem drsanju niso posebno napredovali. Od starejših so še vedno nenadomestljivi Resman, Drašlerjeva in Rozman, od mlajših pa mnogo obetajo Meta Fajdigova, Nevenka Gala, Nataša Andrecjeva in Peter Brlec. Od domačih kaže lep napredek Brunškova, pa tudi Filačeva je znatno napredovala od lanskega leta. Želeti bi bilo, da bi ta nastop vzbudil pri celjskih drsalcih več zanimanja za umetno drsanje.

USPELA AKADEMIJA V SKOFJI VASI

Mlado društvo »Partizan« v Skofji vasi je v nedeljo v nabito polni dvorani pokazalo domačinom uspehe svojega dela v telovadnici. Izvajani kvalitetni program bi bil v ponos marsikateremu že rutiniranemu društvu. Vse kaže, da bodo mlada, komaj ustanovljena društva kmalu s svojo agilnostjo »zasenčila« ostala partizanska društva v Celju in okolici.

SMUČARSKI DAN V VOJNIKU

Smučarji Vojnika bodo priredili v nedeljo tekmovanje (meddruštveno) v tekih, skokih in klasični kombinaciji.

V dopoldanskih urah bodo pomerili svoje moči pionirji, mladinci, člani in članice v tekih 2,5 km, 5 km in 7 km. Popoldne ob 14. uri pa bodo skakalci iz vse Slovenije tekmovali na 40 m skakalnici.

Ker je prireditev večjega obsega je prevzel pokroviteljstvo nad tekmovanjem ljudski poslanec tov. Šumrada Vinko.

Udeležbo na teh tekmovanjih priporočamo vsakomur, saj je Vojnik prav verjetno najmočnejši smučarski center v okraju Celje-okolica.

Namizni tenis

KONČNO ZOPET PRVENSTVO CELJA

Po presledku lepega števila let bomo v nedeljo, 14. t. m. zopet gledali zbrane skoraj vse igralce namiznega tenisa na prvenstvu Celja. Z ozirom na množičnost, ki jo je dosegel ta šport v zadnjem času s tekmovanjem sindikalnih ekip v treh ligah v Celju, je to prvenstvo lepa priložnost, da končno dobimo lestvico najboljših igralcev majhne bele žogice.

Sistem tekmovanja bo omogočil, da imajo priliko za plasman v finale kar štirje igralci, tam pa se bodo ti štirje tekmovalci pomerili še z dvema starima »asoma« Čohom in Božičem. V tej borbi šestih najboljših igralcev bomo verjetno našli nad polovico mladih tekmovalcev, ki se bodo s starimi »asi« borili za čim boljše mesto in naslov prvaka Celja.

Kar se tiče ugibanja, kdo bo zmagovalec, bodo prva mesta verjetno pripadla še starim »asom«, vendar presenečenja niso nemogoča. To prvenstvo je tudi dokaz, da so v Celju vsi pogoji za ustanovitev namizno-teniške sekcije oziroma kluba, ki bo reprezentiral naše mesto tudi v tej športni panogi. Želja vseh igralcev in simpatizerjev tega športa je, da se Celjani otresemo sramote, češ da Celje ni sposobno vzdrževati takšne sekcije. Upamo, da tokrat ne bo ostalo vse samo na papirju.

ŠMARČANI V CELJU

Predvideni troboj med ekipami Rudarja iz Trbovelj, Šmarja in Celja se je na žalost spremenil v dvoboj med ekipama Šmarja in Celja, ker igralci Rudarja iz neznanih vzrokov niso prispeli. To je že drugo srečanje med ekipama Šmarja in Celja, in tudi tokrat — kakor prej — so Celjani visoko premagali Šmarje z rezultatom 6 : 1. Za Celje so nastopili Čoh, Vrbančič, Stamejčič in brata Rehar v paru, medtem ko so ekipo Šmarja zastopali Lorger, Krušič in Svetina. Edino igro za Celje je izgubil Vrbančič proti Lorgerju. N tem mestu se zahvaljujemo Okrajnemu sindikalnemu svetu, ki je dal finančna sredstva za to srečanje.

Rehar Vinko.

KLADIVARJEVI KEGLJAČI SE ZELO BORIJO

Dne 9. I. 1954 se je pričelo ligaško tek je 12 najboljših slovenskih kegljaških klubov, ki se borijo za naslov prvaka LRS v mednarodnem stilu za leto 1954.

Med temi 12 klubi tekmuje tudi ekipa Kladivarja. Doslej je ekipa Kladivarja odigrala dve tekmi, in sicer v I. kolu proti K. K. Krimu iz Ljubljane na štiristeznem kegljišču v Mariboru. V tem srečanju so kegljači Kladivarja zmagali in podrli 4676 kegljev proti 4460 kegljem, kolikor jih je podrla ekipa Krima. V vsakem moštvu tekmuje po 6 kegljačev s po 200 lučaji mešano (50×50×50×50). Posamezni kegljači Kladivarja so podrli: Karadjole 810, Zorko 789, Truglas 784, Gerdina 784, Krivec 774 in Hrastnik 735 kegljev.

V II. kolu je bil je bil nasprotnik K. K. Kladivarja ljubljanski K. K. Odred. Obe ekipi sta se pomerili v nedeljo, 7. II. na kegljišču Ilirije v Ljubljani. Tudi to srečanje so kegljači Kladivarja odločili v svojo korist s 4573 podrtimi kegljI nasproti 4537 kegljem, kolikor so jih podrli kegljači Odreda. V tem srečanju so posamezni kegljači Kladivarja podrli: Karadjole 802, Truglas 794, Zorko 764, Krivec 753, Rotar 732 in Gerdina 728 kegljev.

Trenutno vodi po II. kolu ekipa K. K. Kranja z 9693 pred Kladivarjem z 9249, Odredom 9106 in Krimom 8928 podrtimi kegljI. Ostali udeleženci: Branik Maribor, Železničar Ljubljana, Gradis Jesenice, Beton Celje, Gradis Ljubljana in Slander Maribor pa v II. kolu še niso tekmovali.

Če upoštevamo težave, ki jih imajo Kladivarjevi kegljači, da imajo za vežbanje na razpolago le enostezno kegljišče in še to neogrevano, je to vsekakor uspeh in dokaz vsakega posameznika, kako se je treba boriti za barve kluba pa čeprav pod neugodnimi pogoji.

Vse ljubitelje kegljaškega športa opozarjamo, da bodo na kegljišču Betona vse nedelje v mesecu februarju od 9. do 18. ure zanimive ligaške tekme najboljših kegljačev Slovenije. Z. D.

BRZOTURNIRJI CINKARNE

Sindikalna šahovska sekcija Cinkarne je tudi v drugem polletju lanskega leta prirejala mesečne brzoturnirje. V juliju je izmed 11 udeležencev zmagal Arh Zvone, v avgustu Vrhovec Slavko (14 udeležencev), v septembru Dil Vlado (8), v oktobru inž. Pipuš (9), v novembru Šnajder Jože (20) in v decembru inž. Pipuš 12 udeležencev.

TURNIR ZA PRVENSTVO CINKARNE

Pred dnevi je bil zaključen turnir za prvenstvo Cinkarne. Zmagal je Šnajder Jože s sedmimi točkami in s tem potrdil II. kategorijo. Z enakim številom točk si delita drugo in tretje mesto inž. Pipuš in inž. Stegenšek. Oba sta dosegla II. kategorijo. Sledijo inž. Marjanovič 6, Dečko in Kmetec 4 in pol, Počivalšek in Mraz po 3 in pol, Trojak 2 točki itd.

DVE DROBNI

Tekavc Ana iz Celja se je neupravičeno pečala s trgovanjem. Prodajala je bombažno prejo, čeprav ni imela oblastnega dovoljenja za prodajo takega blaga. Obsojena je bila na 20 dni zapora, pogojno za dobo dveh let. — Škrabl Janez iz Zgornjih Laz, občina Loče, je 11. septembra 1953 v kovaški delavnici Mlinarič Florjana v Jerneju z obema rokama prijel Krumpak Jerneja okrog vratu, ga davil in s pestjo udaril po obrazu. S takim ravnanjem mu je prizadejal lahke telesne poškodbe. Kazen 20 dni zapora.

Zakaj popisujemo v Celju električne naprave?

Ta mesec se vrši v Celju popis električnih naprav. Vsako gospodinjstvo bo dobilo poseben formular, v katerega bo treba vpisati vse električne naprave, ki se rabijo v gospodinjstvu: žarnice, radioaparate, likalnike, kuhalnike, električne štedilnike itd. Tudi delavnice bodo dobile enake formularje, v katere bodo lastniki vnesli vse podatke o razsvetljavi in električnih motorjih, ki jih uporabljajo v svojih delavnicah. Formularje bodo razdelili inkasanti, konec meseca pa izpolnjene pobrali.

ZAKAJ PODJETJE ELEKTRO-CELJE POTREBUJE TE PODATKE?

Celjanom je znano, kako slaba je pri njih električna razsvetljava. Posebno se čuti v jutranjih in večernih urah, ko nastopa tako imenovana konica obtežbe, kako slabo svetijo luči. To so namreč ure, ko je v pogonu največ električnih naprav v mestih, kjer istočasno rabijo električno energijo industrija, uradi, trgovine, javna razsvetljava in tudi gospodinjstva. Napetost v teh urah pada, tako da nekateri potrošniki namesto normalnih 220 V imajo komaj 130 V, kar je daleč pod dovoljeno mejo nihanja napetosti v nizkonapetostnem omrežju. Pri takih pogojih je električna energija praktično neuporabna.

To stanje je rezultat splošne preobremenitve in obrabljenosti celjskega električnega omrežja. Navadno se računa, da traja uporabnost električnih prenosnih naprav 20 let. Celjsko omrežje je staro preko 40 let in vendar še do danes ni zamenjano. Poraba električne energije je iz leta v leto večja, ker se na omrežje stalno priključujejo novi potrošniki. Kablovodi, kateri so stari nad 40 let, niso dimenzionirani za prenos tolike količine električne energije. Ker preseki kablov niso dovolj veliki, da bi prenesli energijo pod normalnimi tehničnimi pogoji, nastajajo v njih nedopustni padci napetosti, katere dobro občutijo Celjani, posebno pa tisti, ki so oddaljeni od trafopostaj, kot n. pr. v Čretu, Sp. Hudinji, Novi vasi in drugod.

Tako stanje na omrežju zahteva radikalno rešitev in to čim prej, dokler še ni prišlo do težjih posledic. V tem in v prihodnjih letih se bo postopoma morala izvesti rekonstrukcija celjskega razdelilnega električnega omrežja ter vse stare prenosne naprave zamenjati z novimi.

Pri projektiranju novega omrežja se mora zaradi dimenzioniranja naprav računati na daljni porast porabe električne energije v bodočih 20 letih. Prav zaradi tega potrebuje podjetje Elektro-Celje točne podatke o sedanjem stanju. Na osnovi teh podatkov bodo ugotovili sedanjo in bodočo obtežbo. Prav tako bodo na podlagi tega tudi pravilno določili mesta novih napajalnih trafopostaj.

Popis je samo statističnega, ne pa kontrolega značaja. Zaradi tega je organiziran tako, da bodo sami meščani izpolnjevali formularje. V lastnem interesu vsakega meščana je, da izpolni formular čim bolj točno, zato da bi novo omrežje odgovarjalo vsem tehničnim pogojem in zadovoljilo potrošnike v vseh mestnih predelih. Na drugi strani formularja se nahajajo natančna navodila, kako se ti formularji izpolnjujejo, tako da pri izpolnjevanju ne bo nobenih težav. Ko bo podjetje dobilo izpolnjene formularje, bo izvršilo kontrolo, če so podatki pravilno izpolnjeni.

Elektro-Celje upa, da bodo meščani pravilno razumeli važnost tega popisa in se potrudili, da bodo formularji točno izpolnjeni.

Inž. G. Š.

Zavod za napredek gospodinjstva v Ljubljani bo začel z izdajo strokovnega mesečnika

SODOBNO GOSPODINJSTVO

List bo obravnaval vsa vprašanja iz področja družinskih in skupnih gospodinjstev. Prav posebej pa se bo pečal z napredkom gospodinjstev v kmečkih predelih.

Prijave za list pošljite na naslov: Zavod za napredek gospodinjstva, Ljubljana, Erjavčeva cesta št. 12. Naš telefon: 20-540. Osebne prijave so možne dnevno prav tam od 7. do 18. ure. Pohitite s prijavami, da boste upoštevani že pri prvi številki.

Letna naročnina 300 din.

Zavod za socialno zavarovanje za mesto in okraj v Celju sprejme v službo takoj

dve perfektni strojepiski

po možnosti z znanjem stenografije

Plača po uredbi z osebnim dodatkom

OBJAVE IN OGLASI

SPREMEMBA DOSTAVNEGA OKOLISA

Dne 16. II. bodo priključene Spodnje Trnovlje od štev. 1—131a pošti CELJE, Zadobrova, Arclin in Lešje pa pošti ŠKOFJA VAS.

Da ne bo zamujena dostava pošiljk, naslavljajte svoje pošiljke za omenjene vasi na pravilno pošto. Okrajna pošta Celje

NOGOMETNA PODZVEZA V CELJU

bo imela redno letno skupščino v nedeljo, dne 21 februarja 1954 ob 8. uri v posebni sobi restavracije »Ojstrica«.

PUTNIK CELJE

organizira posebni vlak dne 14. marca 1954 na mednarodne smuške skoke v Planici.

V mesecu aprilu prireja Putnik Celje izlet v Trst.

Prijave in informacije v poslovalnici Putnika. Pohitite s prijavami, ker je število mest omejeno.

RAZPIS SLUŽBE

Zdravstveni dom Laško razpisuje mesto samostojnega knjigovodje (knjigovodkinje). Plača po uredbi. Nastop službe 1. marca 1954.

PRODAM žensko kolo znamke »Puch« in otroški voziček. Naslov v upravi lista.

PRODAM sobno glinasto peč. Naslov v upravi lista.

MLIN dam v najem. Naslov v upravi lista.

KOMERCIALISTKA z znanjem stenografije, francoščine in nemščine želi primerno službo. Ponudbe na upravo lista pod »Perfektna«.

GOSPODINJSKA POMOČNICA išče službo. — Naslov v upravi lista.

POŠTENO kmečko dekle z lepim premoženjem išče znanja s poštenim fantom od 40 do 50 let zaradi ženitve. Imeti bi moral nekaj premoženja in stalnj zaslužek. Pismene ponudbe na upravo lista pod »Prilika«.

IŠČEM prazno ali opremljeno sobo v Celju ali v bližnji okolici. Plačam dobro. — Naslov v upravi lista.

KNJIGOVODJA BILANCIST in mlajša moška moč (začetnik), po možnosti absolvent ekonomskega tehnikuma, dobita službo v industrijskem podjetju v Celju. Ponudbe poslati na upravo lista pod »Nastop čimprej«.

NEDELJSKA ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA

Dne 14. II. 1954: tov. dr. Bitenc Maks, Celje, Cankarjeva ulica 11.

Nedeljska zdravniška dežurna služba traja od sobote od 18. ure dalje do ponedeljka do 8. ure zjutraj.

KINO

KINO UNION, CELJE

Od 13. do 16. II. 1954: »TAJINSTVENI PROFESOR« — angleški film

Od 17. do 22. II. 1954: »SRCE LAŽNO BIJE« — nemški film

KINO DOM, CELJE

Od 11. do 12. II. 1954: »KNJIGA O DŽUNGLI« — ameriški barvni film

Od 13. do 17. II. 1954: »STRAŽA IN TATOVI« — italijanski film

ZAHVALA

Vsem, ki so v času bolezni nepozabnega očeta

VINKA LAPORNIKA

stali ob strani, posebno zdravnikom in strežniškemu osebju v celjski bolnišnici za lajšanje bolečin, darovalcem vencev, pevskemu zboru iz Laškega, kakor tudi vsem, ki so dragega pokojnika spremili na njegovi zadnji poti, se iskreno zahvaljujemo.

Sv. Lenart nad Laškim.

Žalujoče hčere, zeti in vnuki.

Ob prerani smrti svojega dobrega moža in očeta

IVANA LIKOVNIKA

se iskreno zahvaljujem vsem, ki so se ga spomnili in ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebej pa se še zahvaljujem godbi in sindikalni podružnici iz Zabukovce ter upravi Letnega gledališča in učencem III. razreda osn. šole Griže.

Žalujoča žena Angela Likovnik s hčerko in sinom

Fran Roš:

Mož z bonboniero

V mrzlem jutru jo je čakal — svojo hčerko. Z zavitkom pod roko je stopal po cesti pred šolo in se oziral po prihajajočih otrocih. Še četrt ure je manjkalo do osme.

Ivan Recelj je bil majhen, krepak petdesetletnik. Pred štirimi leti se je bil ločil od svoje žene — po krivdi, ki je bila zares le njegova. Grdo lahkomiseln je bil nekoč, ko ženine vdane ljubezni ni znal spoštovati. Res je bilo temu krivo tudi življenje sámo, povrh vsega pa je bil še slabič. Tako mu poklic trgovskega potnika ni dal, da bi se bil globlje ukoreninil v domu. Znal in mogel je živeti le na površini vsega, kar so mu dnevi slučajnega prinašali. Ob vseh drobnih doživljajih v tem in onem kraju je hlastno grabil po življenju, a je zajemal le v bežne trenutke in je navsezadnje ostal prazen in reven. To je pričel spoznavati šele po ločitvi od žene, ko je iztreznjen uvidel, da je z njo izgubil vse to, ob čemer bi mu življenje moglo biti toplejše in polnejše.

V zakonu se mu je bila rodila hčerka Lidija, ki ji je bilo zdaj že devet let. V nekem fotografskem izložbenem oknu je lani, ko je bil tu, videl njeno sliko — znanec ga je opozoril nanjo — in jo je kupil. Lidija je bila resnično lep otrok s pšenično rumenimi lasmi in globoko temnimi očmi, ki so se ji otroško pametno smehljale. Zanjo ni plačeval alimentov, ker jih je odklanjala mati, zdaj srečno poročena z drugim — z nekim tehnikom. Trudila se je celo, tako mu je povedal znanec, da bi Lidiji vzela njegov priimek in ga nadomestila s svojim novim.

Ivan Recelj je zadnja leta živel v oddaljenem mestu in je za veliko podjetje mnogo potoval. Pri tem ga je pot zanesla zdaj spet v njegov stari kraj in to prav ob koncu leta.

Stopil je tudi v staro, znano ulico in se ozrl po oknih hiše, ki je v njej nekoč prebival z ženo in hčerko. Vedel je, da se mu je žena ob svoji drugi poroki od tod preselila. In kakor je bila zdaj prazna ta hiša, tako je bil prazen on sam. Poti nazaj ni bilo več. Le nekaj mu je morda še ostalo. Zadnje mesece mu je vse bolj stopala v misli Lidija, njegova hčerka. Njej je vendar ostal oče, on sam — tu ga nihče ni mogel povsem izpodriniti. In še je njegov priimek bil tudi njen.

Lidija je bila njegov otrok in živ dokaz lepote tistih dni, ko ga je njena mati še ljubila. Že dolgo mu je bilo vse manj vseeno, kaj misli o njem — o svojem očetu. In želel si je srečanja z njo, da bi zvedela zanj in nato kdaj pomislila nanj, čeprav samo z usmiljenjem, da le z mržnjo ne. Ob tem bi njegovo življenje pridobilo na vsebini in smislu. Zdaj mu je to postajalo še bolj potrebno, kakor da je v njem že pričela zoreti tista starost, ki prinaša brezupno osamljenost.

In tedaj jo je zagledal, samo ona je mogla biti tista šolarka z belo volneno čepico na glavi in v sivem plašču s krznenim ovratnikom. Zdravo so ji žarela ličeca v veselem pogovoru s sošolko.

»Lidija!« ji je zaklical in ji stopil naproti. Začudena je obstala pred tujim možem.

»Glej, za novoletni praznik, ki bo jutri, sem ti prinesel majhno darilo! Vzemi zavitek, tvoj je! V njem je knjiga pravljic z lepimi slikami, pa še bonboniera.«

Resno se je ozrla vanj:

»Saj vas ne poznam!«

»Povedal ti bom: Tvoj očka sem, tvoj pravi očka. Daj mi roko!«

Rokavico si je potegnil z desnice in ji jo ponudil, deklica pa se ni zganila. »Srečno novo leto, Lidija!«

»Jaz nimam več pravega očka!« mu je odvrnila vznemirjena. »V šolo moram!«

»Vsaj roko mi daj, Lidija!«

Z drobnimi koraki je odhitela molče s pobešeno glavo kakor osramočena in užaljena.

Štiri ure pozneje je Recelj spet čakal pred šolo z zavitkom v roki, čakal je vso dolgo uro in v noge ga je že hudo zeblo.

Iz šolskega poslopja je končno stopila Lidija in spet zageldala moža, ki je trdil, da je njen pravi očka. Tisti očka, ki so njeni materi ob spominu nanj vselej v nevolji zatemnele oči. Gotovo je ta mož njeni materi moral storiti kaj zelo hudega. Zdaj je imela drugega očka, ki je bil dober z njo in mamico.

Okrenila se je z vso odločnostjo in skozi šolsko poslopje odbrzela k drugemu, dvoriščnemu izhodu in po ovinkih domov. Opisala je nenadejano svidenje materi, ki se je razburila, a na koncu jo je pohvalila.

Prihodnje dni jo je očka spremljal v šolo, ponjo pa je prihajala mati, toda tuji mož se nič več ni prikazal, tako da so nehali misliti nanj.

*

Nekega jutra, tri mesece pozneje, ko je pomladno sonce že toplo sijalo, je mož spet stal pred šolo. Bilo je to prav na Lidijin rojstni dan.

Ugledala ga je šele tik pred seboj, ko ji je tiščal v roke nov, zdaj mnogo večji zavitek in ji poskušal seči v roko.

»Lidija, vzemi to darilo! Danes je tvoj deseti rojstni dan...«

»Pustite me!« se ga je otresla vsa razburjena in zardela.

»Moj otrok si! Vsaj malo srca imej zame!«

»Ubogati hočem mamico. Vi niste bili dobri z njo...«

In stekla je v šolo.

Recelj se je v hipu odločil. Stopil je za hčerko v poslopje in po stopnicah ter poiskal Lidijino učiteljico. Na hodniku se ji je razkril kot oče njene učenke. Na kratko ji je orisal svojo zgodbo, ki učiteljici ni bila povsem neznana. Nato ji je ponudil paket, ki ga je bila Lidija odbila. Razdeli naj ga razredu.

»Vprašala bom Lidijo!« je dejala učiteljica in odprla vrata. Zdaj je tudi Recelj s praga pogledal v razred.

Da, tam ob oknu je sedela njegova Lidija, zdaj nekam bleda v obraz. Na učiteljičino vprašanje je v zadregi dvignila svoje črne oči izpod svetlih las in se ozrla tudi k vratom. Njen pogled se je srečal z očetovim. Pokimal ji je in zazdelo se ji je, da so mu bile oči polne neke žalosti.

»Da!« je tiho rekla.

Ob koncu zadnje učne ure je učiteljica odprla zavitek. Prikazala se je rdeča bonboniera, prav posebno velika. Dvignila je njen pokrov in jo prinesla Lidiji.

»Če hočeš, lahko sama razdeliš.«

Deklica je še za hip pomislila, nato je stopila s škatlo po razredu in delila. Vsaki sošolki je dala po eno veliko ali pa po dve manjši slaščici.

Vse so že slastno uživale sladkobo, ko si je končno še sama dala v usta zadnji preostali bonbon. Pri tem je ugibala:

»Gotovo je ta mož slab človek, ali vendar morda ne tako zelo slab, kakor nekateri mislijo. Ali se mamica ne bo hudovala, če ji povem resnico o tej bonbonieri in o bonbonu, ki sem ga pojedla? In če še kdaj srečam tega moža, ki je moj prvi očka, mu bom segla v roko. Da, čemu ne bi tega storila!«

CELJSKE BODICE

TEMA

Govornik bere govor in probleme rešuje sproti vse brez vsake treme.
Tedaj pa mrkne luč. Prej polne vneme,
zdaj kot govornik množice so neme.

»Prihodnjič dalje!« z odra mož zaključi,
»ker nam nocoj spet zmanjkalo je luči.
A kdo naj v temi se s problemi muči,
ki nam lasé belijo še pri luči!«

Tako temà govorniku zaprla
besedo zadnjo je prav sredi grla.
Že noč se je čez mesto razprostrla
in z njim vred vse probleme je požrla.

Celjski obrazi

50

Šmohorec izpod Pece in silak
nam žlahtne starosvetnosti odkriva,
po njem oživljen nam je Drabosnjak.
Klobuk akademije ga pokriva.

51

V Kalandra, Krefla živo se zasanja,
močan na odru mu je vsak obraz.
Bonbone deci, nam pa stanovanja
v široki malhi nosi Dedek Mraz.

52

Bo kmalu mačka odpodil po piru,
s polkovniki in kritično gospodo?
Ni take sile — Na »Galebu« v miru
bo zopet v Celju rezal Talijine vode.

53

Po Celju se še dobro ni ozrla...
že pravega je v pet obrazov spremenila.
Vse tiho je, ko vrejo ji iz grla
besede tuje. — Vesela Jera bolj kot mila.

54

Vpije, rentači, smeji se vsevprek.
Klistir mu dajéjo pred tisoč očmi.
Vse druge, le škofovskih nima oblek,
kar zine — poprej se na pamet uči.

BOŽO PODKRAJŠEK POJE...

Na obrtniškem plesu v soboto je »nepripravljen« zapel tudi znani slovenski humorist Božo Podkrajšek. Ko mi je po dolgem nadlegovanju vendarle izročil svoje verze, sem moral obljubiti, da jih ne bom »razfonetiziral«. Tudi namena nisem imel, ker takole fonetično zapete so bile tem boljše. Kar ne škoduje ustom, ne bo škodovalo niti papirju, ki vse pre...

PRVA VIŽA...

Po celi Evropi, ne samo pri nas
to zimo pritisnil strašanski je mraz.
Vodé primanjkuje, elektrike ni,
le davki ostali so takšni, k' so bli.

Vaš Samski dom včasih kavarno je imel
iz tehtnih razlogov pa vrag jo je vzel.
Tej zgradbi so dali res pravi naslov,
sej Samski dom kar lepu sam je ostau.

Brez dvoma nejlepši teater sveta
starinsko to mesto Celje ima.
Še nekaj pa v Celju bi nujno rabil':
Ljudi, ki v teater bi celjski hodil'.

Svet Peter prečudno lastnost je imou,
po vodni gladini hoditi je znou.
Celjanom bi prov prišla taka lastnost
takrat, ko segnil jim še zadnji bo most.

DRUGA VIŽA...

Danči dvajset let ne da že mira,
kjer zabava je, tam muzicira.
Jest želim mu: preden v zemljo zgine,
dvajset let še zraven violine.

V Celju valčkov ste večer imeli,
zanj iz Zagreba si godbo vzeli.
Fantje vsega zlodja so igrali,
samo valčka ubenga niso znali.

Kdor poreden je, ta naj se pazi,
hitro bo med »Celjskimi obrazi«,
tam oberejo, če ni drugače,
tudi tisto, ki najvišje skače.

Kralj Matjaž prenekatero leto,
tam pod goro Peco vleče dreto.
S spanjem nima pa nič manj vesêla,
Klub kulturnih delavcev iz Cela.

Če pa zdajle morda koga mika
zarad' slab'ga me skloftat jezika,
ve naj, preden me po glavi kresne,
da naučil sem se ga od »Vesne«.

RIBNIŠKA

Ribničan je kosil za hišo, pa mu prikriči okoli vogala sinek: »Oča, stopite brž domov, brž, brž, mati so na smrtni postelji!«

Ribničanu ni kazalo in ni dišalo, da zaradi žene preneha z delom. »Veš kaj, sinek? Kar nazaj pojdi in tako povej materi, če jim ni prav na smrtni postelji, naj se pa vležejo na drugo!«

Sinku se je mudilo, kar cepetal je. »Oča, vi me niste razumeli! Mati so pri kraju!«

Oče je odgovoril: »Tako, da so pri kraju, praviš? Pa jim reci, naj se pomaknejo bolj na sredo!«

Sinka je dražilo, da ni mogel očetu dopovedati, kaj da je z materjo, in se je hudoval: »Nikar se ne delajte tolikanj neumnega! Saj veste — bog bo vzel mater k sebi!«

Pa je Ribničan prenehal s košnjo: »Ali da jo bo? Pa jo naj! Saj se bo kesal, kakor sem se jaz!«

In je pobral šop trave in je obrisal koso, da jo zopet nabrusi.

VIJUGASTA SMRT...

(Lovska zgodba iz Avstralije)

Iskali smo sledove kengurujev. Ni trajalo dolgo, ko smo take sledove tudi našli. Bilo je pravzaprav polno sledov na peščeni obali reke Washpool. Divje svinje so pred dnevi tu razrile zemljo in preko teh sledov se je vila ozka, popolnoma sveža sled kače... Ker smo hoteli imeti kenguruja, smo šli naprej. Iskali smo najprej v smeri, kamor je zaželena divjad odšla. Nenadoma smo otrpnili. Iznad obale je štrlel kvišku lep del velike strupene kače. Bila je črna, po trebuhu siva. Verjetno smo jo zmotili, ko je pila vodo. Tudi kača je iskala skrivališče v posušenem bičevju nad vodo, toda tik za vratom, nad sikajočo glavo se je njen vrat napenjal, kar pomeni, da se smrtonosna žival pripravlja na naskok... V zadnjem hipu jo je moj avstralski spremljevalec ustrelil...

Na grič smo prišli brez večje nezgode. Toda tudi tam nas je posušeno okostje neke velike kače opominjalo, da nevarnost še ni mimo.

S seboj smo imeli psa. Bil je hraber lovski pes. Znal se je tiho priplaziti do zverjadi, napadal pa je hitro in pogumno. Skratka pes, ki je avstralskemu lovcu na kenguruje potreben. Pes se je premikal kakih dvajset metrov pred nami, naenkrat pa je odskočil in pohitel v novo smer, kar je pomenilo, da je našel sled. V tem lovskem navdušenju smo pozabili na kače in pohiteli za njim.

Edina slabost psa je bila njegova brezbrižna hrabrost. Čeprav je žival morala vedeti, kako nevaren je lahko odrasli kenguru, se je lotil živali, ko jo je našel med nekim grmovjem. Pohiteli smo mu na pomoč. Pes se je zaletaval v kenguruja, da bi ga zagrabil za vrat, kenguru pa se je še postavil v položaj, ki je značilen za njegovo obrambo. Pes je naskakoval, toda nenadoma ga je kenguru zagrabil s prednjima tacama in ga začel z zobmi daviti. Morali smo streljati, da bi rešili psa, kar se nam je tudi posrečilo. Pes je popadel mrtvega kenguruja in mu grizel vrat. Plen je bil lep, zato smo ga odrli. Kožo smo nosili s seboj, ko smo šli nazaj.

Na pol poti sem hotel prestopiti deblo podrtega drevesa, ki je ležalo čez pot. Eno nogo sem imel v zraku, ko sem onstran debla zagledal smrtonosno tigrovo kačo, ki se je plazila skozi travo kakih petnajst centimetrov od moje noge.

»Kača!« sem zavpil, naredil pravi baletski obrat na eni nogi in odrinil svojega spremljevalca nazaj...

Spet je puška mojega spremljevalca z avstralsko nezgrešljivostjo opravila svoje. Le-ta je pogumno stopil v travo in pobral mrtvo kačo, rekoč:

»Če zagledaš kačo v travi, ne streljaj tja, kjer se trava ziblje, marveč nekoliko pred njo. To tu je tajpan. Si že čul za to kačo? Najnevarnejša od vseh je. Če ta ugrizne, človek ne živi več kot nekaj minut. Nihče ni ostal živ, če ga je pičila. Navadno teh kač tu na jugu ni. Živijo v Severnem Queenslandu, na polotoku Cape York in na Novi Gvineji. Tajpan je predrzna in zahrbtna kača. Zgodilo se je že, da je napadla konjenika od zadaj. Druge kače ugriznejo ponavadi le enkrat, ta pa napada tako dolgo, dokler žrtev ne pade. Ni zadovoljna, dokler se s svojimi strupenimi zobmi pošteno ne obesi na žrtev, kakor bi...«

Moj spremljevalec je na mah umolknil. Njegovo od sonca ožgano lice je postalo belo kot apno, ko je z grozo gledal pod svoje noge... Okoli gležnja je bil navit rep zelo strupene tigrove kače, njena glava pa je sikala kakšni dve pedi od njegove glave, pripravljena na ugriz... Takrat pa je od tal odskočil pes. Kot sveženj mišic in jeze je šinil v zrak, zgrabil kačo za vrat, ji preškrtnil hrbtenico in jo potem na tleh zgrizel na kosce. To je storil z največjo besnostjo in v poslednjem trenutku.

Tajpan je bil poleg ostalih kač edina žival, ki jo je pes ubil iz strahu. Kač se je vedno bal...

*

Avstralske kače, kot je tigrova kača (ali tajpan), smrtonosna vipera, črna in mrka strupenjača, so skoraj gotova smrt za tistega, ki ga piči. Smrtonosna vipera je dolga komaj 30 cm, najdejo jo pa v najrazličnejših barvah, kakršen je pač teren okoli nje. Njen strup ubije v 12 minutah. Samo oster nož, s katerim se globoko izreže poškodovano mesto, kjer je zasadila zobe, še lahko kaj pomaga, toda treba je priti najmanj v enem dnevu do bolnice. Domačini se rešujejo s svojimi zdravimi zobmi, ko dobesedno odgriznejo cel kos mesa in v rano položijo nekak »čep«, to je kos lesa.

Po vsem tem lov v Avstraliji ni preveč mikaven, poln užitkov in brez strahu za lastno življenje lovca, kot je to morda v naših hostah.

Marjan Kunej:

SNEG

Sneg pada
na ozke ulice in na ljudi,
na trudna polja in na golo drevje,
na spolzke kolovoze in poti.
In veter se zapleta med vejevje.

Večer. Med nizke, v sneg zarite hiše,
med mokre strehe in v samoto ceste
svetilka motna mračne sence riše.

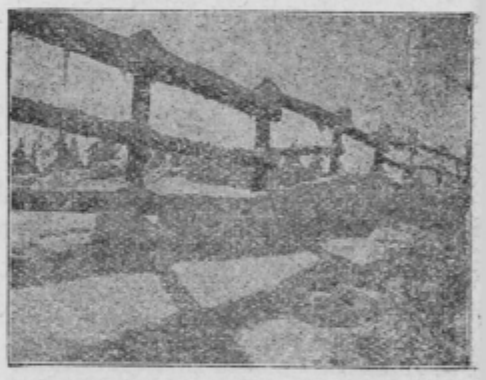

Usnjeni kipi

Nekateri angleški umetniki so les, kamen in glino zamenjali z usnjem. Kiparji uporabljajo usnje za skulpture na dva načina. Eni delajo, kakor da bi klesali v les ali kamen, drugi pa modelirajo. Umetnik najprej pripravi blok iz usnja, ki ga zlepi iz posebnih usnjenih ploskev. Tako dobi masivni usnjeni blok, ki ga potem obdeluje s prav takšnim orodjem, kot ga uporabljajo kiparji pri lesu. Da pa je potem površina kipa gladka, si pomaga s steklenim papirjem. Baje izgledajo kipi prav tako kot bi jih izdelal iz kakšnega eksotičnega lesa. Najvidnejši predstavnik usnjenega kiparstva je Anglež J. P. Wittaker, ki je pravzaprav čevljar in se v prostem času ukvarja z umetnostjo.

H. C. Jakman dela spet drugače. On napravi najprej model iz sadre. Potem zmoči telečje, ovčje ali kozje kože, da so dovolj mehke in prožne. Potem pokriva s temi kožami svoj model, dokler koža ne dobi oblike modela. Ko se vse to posuši, vrhnjo plast previdno sname in jo napolni z zmesjo, ki jo je po dolgem času izdelal iz kožnih ostrgnin. Dokler se koža suši, ima priliko izdelati vse najmanjše finese. Ta kipar izdeluje pretežno živalske figure, ki jih je razstavil v londonskem Festivalskem parku.

P e j s e m

(Po kozjanski narodni)

Oni dan sta strah in groza
pretresla vse na OZZ,
za prekršek z Emeloja
s kaznijo jim zaprete,
zato ker okna sred' noči
(tudi zdaj ko ni luči)
so samevala v temini,
namesto da, kot v trgovini
bi razsvetlili jih močno.
Za konec. Dinarjev pet sto.

*

Kaj kazen je, kmetici vejo
(ne sodite moj dialekt)
v temi so sklicali sejo
(téme ni bil kriv defekt)
in modro so možje sklenili,
da bodo okna razsvetlili.
Toda, joj, to bo porazno
svetlobe bližč in okno prazno,
ki skozenj vdiral bo pogled
na močnó mikavni svet...
Mize stare, stoli razni
kot brez bratov (jasno prazni)
sem in tja še kak papir
(naj čistilka ne zamir).
Čeprav kmetič ni mestna dama,
ve, da to ni »šik« reklama.
Pa je sklenil slavni zbor
pripeljati strojno zver,
kot izložbeni dekor,
v pisarno buldožer.
Kmetič doma naj akte »dela«,
[illegible] sit in ovca cela.

Epilog:

Prvi del je resno branje,
drugi del pa moje sanje.

Učni uspehi na nižjih gimnazijah v šoštanjskem okraju

Zopet se je začelo delo v naših šolah in ko stopamo v drugo polletje, ne bo napačno, če bežno pregledamo uspehe in neuspehe v prvem polletju na naših nižjih gimnazijah.

V vseh nižjih gimnazijah v okraju Šoštanj je letos skupaj 1119 dijakov. Uspešno je končalo v I. polletju 552 dijakov ali 49,32%. Če primerjamo to število z uspehom v prvi redovalni konferenci, lahko ugotovimo, da je povprečni uspeh v prvem polletju za 10,77% boljši. Rezultat je navidezno ugoden, vendar je treba pomisliti, da imajo posamezne šole le neznaten odstotek boljšega uspeha, na drugi strani pa so šole, kjer je ta odstotek prav znaten. Nastane vprašanje, ali je tu v resnici kvaliteta pouka boljša, ali pa ocenjevanje ni tako strogo, ali pa so otroci tu bolj nadarjeni kot drugod. Nekaj mora biti na tem. Je pa zanimivo, kakšni so bili uspehi na posameznih nižjih gimnazijah v odstotkih. Tako je n. pr. Gornji grad izboljšal uspeh od prve redovalne konference za 15,80%, Ljubno za 8,81%, Mozirje za 10,25%, Šmartno ob Paki za 6,57%, Šoštanj za 4,65% in Velenje za 18,56%.

Iz gornjega je razvidno, da je bilo Velenje v prvi redovalni konferenci na zadnjem mestu, ko je imelo samo 31,84 odstotka, sedaj v I. polletju pa si je osvojilo prvo mesto, kajti uspeh se je izboljšal kar za 18,56%. Najslabše ocenjen predmet v Velenju je prirodopis. V Gornjem gradu je prirodopis na predzadnjem mestu, zgodovina pa ima več nezadostnih ocen kot matematika. Zanimivo pa je tudi, da je v Mozirju četrti razred najslabši, saj ima komaj 37,90% pozitivnih ocen. Tudi tu je matematika na zadnjem mestu. V Šmartnem ob Paki je na zadnjem mestu matematika. Na šoli ni niti enega odličnega učenca, prav dobrih pa komaj pet. V Šoštanju je na predzadnjem mestu srbohrvatski jezik.

Če bi imeli od vseh šol pri rokah podrobnejšo obrazložitev, bi se iz tega dala izvesti prav zanimiva analiza, ki bi bila brez dvoma prav poučna. Da bo ocenjevanje v bodoče bolj enotno, bo nujno preštudirati knjigi dr. Vladimirja Škalka »Ispitivanje i ocenjivanje« ter dr. Pere Simleša »Uzroci formalizma u znanju učenika«.

Otvoritev umetnostne galerije v Mariboru

V čast Prešernovega tedna je bila v nedeljo, 7. februarja v Mariboru odprta razstava del živečih slovenskih upodabljajočih umetnikov. Njena otvoritev je bila združena s slovesnim odprtjem nove mariborske umetnostne galerije. Ta nova kulturna ustanova bo mnogo pripomogla k umetnostnemu razvoju severnovzhodnega dela Slovenije. Z galerijo bo Maribor postal važno umetnostno tvorno in vzgojno središče slovenske likovne kulture.

Galerijska stavba je lepo enonadstropno bidermajersko poslopje, sestoječe se iz treh traktov, ki se dajo med seboj separirati. Galerijski organizem sestoji iz 11 razstavnih prostorov, depojev, pisarne, restavratorske delavnice, prostora za žirije ter prostornega stopnišča. Razstavni prostori so zelo prijetnih razmerij ter dobro osvetljeni. Njihova razstavna ploskev je okoli 180 metrov. Za enkrat je namen galerije bolj prirejanje klubskih, retrospektivnih in priložnostnih umetnostnih, pa tudi ostalih razstav (umetne obrti, fotografije). Stalni razstavni oddelek bo nastal šele sčasoma z nakupi, odkupi in priložnostnimi darili raznih umetnin, ki bodo kot tipična in reprezentančna dela raznih umetnikov stalno razstavljene in bodo tvorile jedro celotne ustanove.

Razstava bo odprta od 7. do 28. februarja vsak dan od 9. do 16. ure.

C. J.

O MAČKI

Učiteljica da učencem domačo nalogo. Bistri Matjaž je mačko opisal takole:

»Mačka je v kuhinji ali na strehi — kakor nanese. Lovi miši in podgane — kakor nanese. Ima štiri mlade ali šest — kakor nanese. Mačka je mačka ali maček — kakor nanese.«